

3. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ Τ.Ε.Ε.

ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΣΜΕΔΕ

2^η Τεχνική Αναφορά

Αλέξανδρος Α. Ζυμπίδης

Αναλογιστής

τ. Πρόεδρος Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής

Επίκουρος Καθηγητής

Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κωνσταντίνος Γ. Μακέδος

Πολιτικός Μηχανικός

Μέλος Διοικούσας Επιτροπής ΤΕΕ

Υπεύθυνος Τομέα Υπουργείου Εργασίας

και Κοινωνικής Ασφάλισης

Αθήνα, Δεκέμβριος 2011

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<u>σελίδα</u>
1. Εισαγωγή-Σκοπός της μελέτης	3
2. Βασικά χαρακτηριστικά & δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ	4
3. Πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για αύξηση εισφορών.....	5
4. Ισοζύγια - Χρηματοροές	6
5. Συμπεράσματα	8

1. Εισαγωγή – Σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από τους υπογράφοντες με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από το Αναλογιστικό Παρατηρητήριο 1 καθώς και τα δεδομένα για την επικείμενη νομοθετημένη αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών .

Ο Εντολέας της μελέτης είναι η διοίκηση του **ΤΕΕ**.

Η μελέτη αφορά στον υπολογισμό διαφόρων αναλογιστικών και άλλων τεχνικών μεγεθών που σχετίζονται με το **ΤΣΜΕΔΕ** και την πρόσφατη νομοθετική παρέμβαση για την αύξηση των εισφορών των μελών του.

Η βασική ημερομηνία που χρησιμοποιήθηκε ως ημερομηνία αναλογιστικής αποτίμησης των διαφόρων μεγεθών είναι η **31.12.2010**. Κατά την αναλογιστική αποτίμηση ελήφθησαν υπόψη κάποιες παραδοχές προκειμένου να καλυφθούν ορισμένα κενά που υπήρχαν από την έλλειψη στοιχείων σε σχέση με τις οικονομικές και δημογραφικές παραμέτρους που σχετίζονται με την ομάδα των ασφαλισμένων ατόμων.

Η μελέτη παραδίδεται στη διοίκηση του **ΤΕΕ** με στόχο την τεχνική υποστήριξη της διαδικασίας του «ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ - ΑΠ». Το ΑΠ αποτελεί μια συνεχή και συστηματική μελέτη του συστήματος ασφάλισης των μελών του **ΤΕΕ**.

2. Βασικά χαρακτηριστικά και δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ

Σύμφωνα με την πρόσφατη αναλογιστική μελέτη που εκπονήθηκε (ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ 1 – Ιουν. 2011) για το ΤΣΜΕΔΕ με ημερομηνία αποτίμησης την 31.12.2010 έχουμε τα εξής βασικά ευρήματα:

Α. Γενικά οικονομικά & δημογραφικά στοιχεία

Τα συνολικά έσοδα του ταμείου για το έτος 2010 ανήλθαν στο ποσό των 883 εκ. € εκ των οποίων τα 562 εκ. € αποτελούν ασφαλιστικές εισφορές. Τα συνολικά έξοδα του ταμείου για το έτος 2010 ανήλθαν στο ποσό των 672 εκ. € εκ των οποίων τα 450 εκ. € αποτελούν παροχές προς τους ασφαλισμένους. Το συσσωρευμένο κεφάλαιο την 31.12.2010 του ταμείου προσέγγισε τα 3,7 δις €. Το πλήθος των ασφαλισμένων ατόμων στον κλάδο της Κύριας Σύνταξης πλησίασε στο 110.000 ενώ το πλήθος των Συνταξιούχων άγγιξε το 18.000.

Β. Ποιοτικοί δείκτες βιωσιμότητας – Σενάρια ευαισθησίας

Τα αναλογιστικά ισοζύγια για τους κλάδους της Επικουρικής Σύνταξης και του Εφάπαξ είναι σχεδόν ισορροπημένα ενώ το ισοζύγιο της Κύριας Σύνταξης παρουσιάζει ικανοποιητικό επίπεδο αποθεματοποίησης. Τα διάφορα σενάρια ευαισθησίας δεν προδίδουν κάποιο πιθανό πρόβλημα.

Γ. Χρηματοροές – Ταμειακά Διαθέσιμα

Λαμβάνοντας υπόψη τις χρηματοροές για τους τρεις κλάδους της ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ (περιλαμβάνεται και η ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ), ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ και ΕΦΑΠΑΞ, το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος, για την κλειστή ομάδα των ασφαλισμένων ατόμων όπως είχε διαμορφωθεί την 31.12.2010, είναι το έτος 2035. Αναλυτικά έχουμε τον εξής πίνακα

ΚΛΕΙΣΤΗ ΟΜΑΔΑ	Έτος εμφάνισης προβλήματος ρευστότητας
ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ	2039
ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ	2025
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ	μετά το έτος 2060
ΕΦΑΠΑΞ	2051
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	2035

3. Πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για αύξηση εισφορών

Με βάση τις πρόσφατες αυξήσεις εισφορών του άρθρου 44 παρ. 14 και 15 του νόμου 3986 / 2011 (*Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012–2015*), προκύπτουν τα παρακάτω ποσοστά αύξησης των ασφαλισμένων του ΤΣΜΕΔΕ, ανάλογα με το χρόνο ένταξής τους στους αντίστοιχους κλάδους:

Ποσοστά αυξήσεων « ΠΑΛΑΙΩΝ » (μέχρι 31.12.1992)			
Κύρια Σύνταξη	Ειδική Προσαύξηση	Επικουρική Σύνταξη	ΕΦΑΠΑΞ
10%	16,67%	10%	10%

Ποσοστά αυξήσεων « ΝΕΩΝ » (μετά την 1.1.1993)							
Ασφαλιστικές Κατηγορίες		2η	3η	4η	5η	6η	7η
% αύξησης		22,9%	45,8%	68,5%	90,3%	107,0%	123,2%
Ασφαλιστικές Κατηγορίες	8η	9η	10η	11η	12η	13η	14η
% αύξησης	139,4%	155,2%	171,7%	187,9%	204,0%	220,3%	236,4%

Επισημάνση: Στο συγκεκριμένο νόμο (άρθρο 44 παρ. 14 και 15) οι ασφαλιστικές κατηγορίες είναι 14 και θεωρητικά – μή του νόμου διαφορετικά οριζόμενου - υποχρεωτικές και οι 14. Αξίζει να σημειώσουμε ότι στον ΟΑΕΕ ήταν (πριν την ψήφιση του συγκεκριμένου νόμου) και είναι υποχρεωτικές (προς εξέλιξη) μόνο οι 10 ασφαλιστικές κατηγορίες. Αντίθετα για τους αγρότες ο συγκεκριμένος νόμος όρισε ως υποχρεωτικές μόνο τις 5 από τις 14.

Στην παρούσα μελέτη και δεδομένης της ασάφειας του νόμου, σε συνδυασμό με το παράλογο - ουσιαστικά ανεφάρμοστο ως αφορά το μέγεθος των αυξήσεων των εισφορών - παροχών του νόμου, υιοθετήσαμε την πρακτική των 5 υποχρεωτικών ασφαλιστικών κατηγοριών.

Αντίστοιχα το ετήσιο σύνολο των εισφορών για το έτος 2012 θα προσανυξηθεί (κατά προσέγγιση) συνολικά κατά 66,5 εκ. ευρώ και σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα (ποσά σε εκατομμύρια ευρώ)

ΕΤΗΣΙΑ (2012) ΠΟΣΑ ΑΥΞΗΣΕΩΝ				
	ΚΣ	ΕΙΔ ΠΡΟΣ	ΕΠΙΚ	ΕΦΑΠΑΞ
ΠΑΛΑΙΟΙ	12,5 εκ. €	5,5 εκ. €	3,0 εκ. €	2,0 εκ. €
ΝΕΟΙ	26,0 εκ. €	4,5 εκ. €	7,5 εκ. €	5,5 εκ. €
ΣΥΝΟΛΟ	38,5 εκ. €	10,0 εκ. €	10,5 εκ. €	7,5 εκ. €

4. Ισοζύγια - Χρηματοροές

Η πρόσκαιρη βελτίωση των ταμειακών διαθεσίμων του επομένου έτους 2012 (που παρατηρήσαμε στην προηγούμενη παράγραφο) ΔΕΝ δύναται να μετακινήσει σημαντικά το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος γιατί προκαλεί σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας στο μέλλον.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι στην ακραία περίπτωση όπου οι παροχές θα «πάγωναν» και θα υπολογιζόταν σε βάση την 1^η ασφαλιστική κατηγορία το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος θα μετακινείτο μόλις μία πενταετία προς το μέλλον και σίγουρα όχι πέρα από το έτος 2041. Εάν τώρα συνυπολογίσουμε τις αυξήσεις των παροχών που θα προκύψουν όταν θα συνταξιοδοτηθούν οι ΝΕΟΙ ασφαλισμένοι (μετά την 1.1.1993) η πενταετία συρρικνώνεται σε διετία ή το πολύ τριετία. Δηλαδή το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος δεν μετακινείται πέραν του έτους 2038.

Συγκεκριμένα, και προς επιβεβαίωση των παραπάνω, καταγράφουμε ένα παράδειγμα με το αναλογιστικό ισοζύγιο για την ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ενός ασφαλισμένου ατόμου (ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ), που θα εισέλθει στο ΤΣΜΕΔΕ την 01.01.2012, όπου αποτυπώνεται ξεκάθαρα το σοβαρότατο πρόβλημα βιωσιμότητας που θα προκληθεί στο μέλλον με την παραπάνω μικρή βελτίωση της χρηματοροής του ΤΑΜΕΙΟΥ εξαιτίας του μη ισορροπημένου αναλογιστικού ισοζυγίου.

	Αναλογιστικό Ισοζύγιο Εισφορών & Παροχών		
	Παρούσα αξία Εισφορών	Παρούσα Αξία Παροχών	% επικάλυψης Παροχών από Εισφορές
ΠΑΛΑΙΟ Σύστημα Εισφορών	20.623 €	20.575 €	+ 0,23%
ΝΕΟ (από 1.1.2012) Σύστημα Εισφορών	32.717 €	39.159 €	- 16,45%

Τέλος καταγράφουμε ακόμη δύο τελικές παρατηρήσεις για τις χρηματοροές του ΤΑΜΕΙΟΥ.

A. Εάν απομειωθεί η περιουσία του ΤΑΜΕΙΟΥ κατά 50% τότε το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος μετακινείται κατά πέντε έτη νωρίτερα.

B. Εάν η περιουσία του ΤΑΜΕΙΟΥ δεν μειωθεί αλλά «χάσει την επενδυτική δυναμική της» και υποθέσουμε μηδενικές επενδυτικές αποδόσεις στο μέλλον, τότε το σημείο εμφάνισης ταμειακού ελλείμματος μετακινείται πάλι κατά πέντε έτη νωρίτερα.

5. Συμπεράσματα

Η αύξηση των εισφορών προκαλεί πρόσκαιρη αύξηση εσόδων στο ΤΑΜΕΙΟ η οποία (αύξηση εσόδων) βέβαια ΔΕΝ είναι απαραίτητη αφού το ΤΑΜΕΙΟ δεν έχει πρόβλημα χρηματοροών για τουλάχιστον μια 25-ετία από σήμερα ακόμη και με το σενάριο της κλειστής ομάδας ασφαλισμένων ατόμων.

Επιπλέον, η επικείμενη νομοθετημένη αύξηση θα δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα βιωσιμότητας σε μακροπρόθεσμη βάση στο ΤΑΜΕΙΟ αφού παράγει αρνητικά αναλογιστικά ισοζύγια για τους Νεοεισερχόμενους ασφαλισμένους αλλά και για τους ΝΕΟΥΣ ασφαλισμένους (που ασφαλίστηκαν μετά την 1.1.1993). Το πρόβλημα αυτό θα εμφανιστεί κατά την ωρίμανση της συνταξιοδοτικής διαδικασίας των ΝΕΩΝ ασφαλισμένων περίπου στο έτος 2040 αλλά και εντονότερα κατά την περίοδο συνταξιοδότησης των Νεοεισερχομένων ατόμων (ασφαλισμένοι μετά την 1.1.2012). Βέβαια, το τελευταίο σημείο μπορεί να εμφανιστεί τουλάχιστον σαράντα έτη από σήμερα αλλά δεν παύει να αποτελεί μακροπρόθεσμη απειλή για το σύστημα.

Συμπερασματικά λοιπόν η σχεδιασμένη νομοθετημένη αύξηση προκαλεί πολύ σοβαρότερα και μακροχρόνια προβλήματα σε σχέση με τα ελάχιστα πρόσκαιρα και μη αναγκαία οφέλη.

ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΣΜΕΔΕ 3^η Τεχνική Αναφορά

Αλέξανδρος Α. Ζυμπίδης

Αναλογιστής

τ. Πρόεδρος Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής

Επίκουρος Καθηγητής

Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κωνσταντίνος Γ. Μακέδος

Πολιτικός Μηχανικός

Μέλος Διοικούσας Επιτροπής ΤΕΕ

Υπεύθυνος Τομέα Υπουργείου Εργασίας

και Κοινωνικής Ασφάλισης

Αθήνα, Ιούνιος 2012

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<u>σελίδα</u>
1. Εισαγωγή-Σκοπός της μελέτης	3
2. Βασικά χαρακτηριστικά & δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ	4
3. Περιγραφή τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας	5
4. Αποτίμηση ακραίων σεναρίων	8
5. Συμπεράσματα	9

1. Εισαγωγή – Σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από τους υπογράφοντες με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από το Αναλογιστικό Παρατηρητήριο 1 καθώς και τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με:

- Α) το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων,
- Β) την αυξανόμενη τάση μη έγγραφης μελών στο ΤΕΕ και συνεπώς και στο ΤΣΜΕΔΕ
- Γ) την εντεινόμενη πίεση μελών του ΤΕΕ να διαγραφούν σε συνδυασμό με την αυξητική τάση μη έγκαιρης καταβολής των εισφορών
- Δ) το άσχημο οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε συνταξιοδότηση αυξημένο αριθμό μελών του ΤΕΕ ή σε άλλες ακραίες καταστάσεις

Ο Εντολέας της μελέτης είναι η διοίκηση του **ΤΕΕ**.

Η μελέτη αφορά στον υπολογισμό διαφόρων αναλογιστικών και άλλων τεχνικών μεγεθών που σχετίζονται με το **ΤΣΜΕΔΕ** και τις συνθήκες που περιγράφηκαν στην παραπάνω αρχική παράγραφο.

Η βασική ημερομηνία που χρησιμοποιήθηκε ως ημερομηνία αναλογιστικής αποτίμησης των διαφόρων μεγεθών είναι η **31.12.2010**. Κατά την αναλογιστική αποτίμηση ελήφθησαν υπόψη κάποιες παραδοχές προκειμένου να καλυφθούν ορισμένα κενά που υπήρχαν από την έλλειψη στοιχείων σε σχέση με τις οικονομικές και δημογραφικές παραμέτρους που σχετίζονται με την ομάδα των ασφαλισμένων ατόμων.

Η μελέτη παραδίδεται στη διοίκηση του **ΤΕΕ** με στόχο την τεχνική υποστήριξη της διαδικασίας του «ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ - ΑΠ». Το ΑΠ αποτελεί μια συνεχή και συστηματική μελέτη του συστήματος ασφάλισης των μελών του **ΤΕΕ**.

2. Βασικά χαρακτηριστικά και δείκτες βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ

Σύμφωνα με τις πρόσφατες αναλογιστικές μελέτες για το ΤΣΜΕΔΕ με ημερομηνία αποτίμησης την 31.12.2010 έχουμε τα εξής βασικά ευρήματα:

α. Δείκτης εργαζομένων ως προς συνταξιούχους.

Το συγκεκριμένο πηλίκο την 31.12.2010 ισούται περίπου με **6,1**. Δηλαδή, οι εισφορές έξι εργαζομένων χρηματοδοτούν τις παροχές ενός συνταξιούχου. Σίγουρα ο δείκτης 6,1 εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο ασφαλείας για τη μακροχρόνια χρηματοδότηση του Ταμείου λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι περίπου διπλάσιος σε σχέση με τον δείκτη του συνολικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα που κινείται στο επίπεδο του 3.

β. Εξέλιξη ταμειακού αποτελέσματος (εσόδων – εξόδων) και περιουσίας

Το ετήσιο ταμειακό αποτέλεσμα του Ταμείου διαμορφώνεται πλεονασματικό για κάθε έτος κατά την τετραετία 2007-2010 στο μέσο επίπεδο περίπου των **250 εκ. ευρώ**. Το συσσωρευμένο κεφάλαιο-περιουσία την 31.12.2010 ανέρχεται στο επίπεδο περίπου των **3,7 δις ευρώ**. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το ταμείο είναι πλεονασματικό όχι μόνο τα τελευταία έτη αλλά ολόκληρη την τελευταία δεκαετία.

γ. Αναλογιστικό Ισοζύγιο «νεοεισερχομένων» ασφαλισμένων ατόμων

Το ατομικό ισοζύγιο των «ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ» ασφαλισμένων ατόμων καταγράφεται οριακά ισορροπημένο, λόγω των αυξημένων παροχών της ειδικής προσαύξησης. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όλοι οι νεοεισερχόμενοι ασφαλισμένοι πρόκειται να χρηματοδοτήσουν κανονικά τις ατομικές τους μελλοντικές παροχές.

δ. Εξέλιξη χρηματοροής

Το πρόβλημα ρευστότητας εμφανίζεται για πρώτη φορά μετά από περίπου μια 35-ετία, το έτος 2047 (2042) για κλειστή ομάδα. Ενώ εάν θεωρήσουμε ανοιχτή ομάδα με ετήσια είσοδο 3.500 νέων ατόμων τότε το πρόβλημα ρευστότητας μετακινείται κατά εννέα (+9 έτη) και εμφανίζεται στο έτος 2056 (2049).

Σημείωση : Οι παραπάνω υπολογισμοί έχουν γίνει θεωρώντας επιτόκιο επενδυτικής απόδοσης 6% _ (5%), και αύξηση ασφαλιστικών κλάσεων, μισθών & συντάξεων 0%

3. Περιγραφή τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας

Στην τρέχουσα παράγραφο περιγράφουμε ορισμένες καταστάσεις και γεγονότα τα οποία μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά το μέλλον και το επίπεδο βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ, με βάση την εξαιρετικά άσχημη οικονομική συγκυρία που υπάρχει αυτή τη στιγμή στη χώρα. Στην επόμενη παράγραφο θα συστηματοποιήσουμε την καταγραφή κάποιων σεναρίων και θα εξετάσουμε την πιθανή επίδραση αυτών στη μελλοντική πορεία του Ταμείου.

A. «Κούρεμα» ελληνικών ομολόγων

Η οριστικοποίηση για την απομείωση της αξίας των ελληνικών ομολόγων («κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων τον περασμένο Μάρτιο), και μάλιστα με τον υποχρεωτικό τρόπο που έγινε για όλα τελικά τα ασφαλιστικά Ταμεία ανεξάρτητα και με τις επιμέρους αποφάσεις των διοικήσεων τους, έχει σαφώς αρνητικό αντίκτυπο στη μελλοντική πορεία του ΤΣΜΕΔΕ. Προς αντιστάθμιση των αντιδράσεων που σαφώς έχουν προκληθεί από την παραπάνω κίνηση, τα αρμόδια υπουργεία Οικονομικών και Εργασίας έχουν προχωρήσει σε δηλώσεις και υποσχέσεις αφήνοντας να εννοηθεί ότι οι ζημιές από το «κούρεμα» θα καλυφθούν από μεταφορά περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου προς τα Ταμεία. Επίσης, έχουν γίνει αναφορές στην ετήσια κρατική χρηματοδότηση που υφίσταται προς τα Ταμεία ή άλλες πιο «τεχνικές» λύσεις όπως: αναγνώριση της «χαμένης» περιουσίας στο αναλογιστικό ισοζύγιο του κάθε Ταμείου!!!

Όλα αυτά βέβαια δεν έχουν γίνει με σαφή, ξεκάθαρο και αμετάκλητο τρόπο. Προφανώς λοιπόν όλο το εγχείρημα βρίσκεται στον «αέρα». Επίσης, πρέπει να σημειώσουμε ότι τα νέα ομόλογα που θα αποδοθούν στα Ταμεία (μετά την οριστική ανταλλαγή) θα έχουν χαμηλότερες επενδυτικές αποδόσεις αλλά και μεγαλύτερη διάρκεια. Μπορεί το τελευταίο (αύξηση της διάρκειας λήξης) να μην επηρεάζει άμεσα το ΤΣΜΕΔΕ αφού δεν έχει πρόβλημα ρευστότητας (όσο παραμένει ταμειακά πλεονασματικό στις χρήσεις του), αλλά η μείωση των επενδυτικών αποδόσεων είναι σίγουρο ότι αποτελεί επιπλέον ζημιά στο Ενεργητικό και το Αναλογιστικό Ισοζύγιο του Ταμείου. Τέλος, τα όποια νέα περιουσιακά στοιχεία, που λέγεται ότι θα αποδοθούν προς αποζημίωση, μάλλον θα είναι «αμφίβολης» αξίας και σίγουρα χαμηλής επενδυτικής απόδοσης.

Β. Αυξητικές τάσεις μη εγγραφής μελών στο ΤΕΕ

Τα τελευταία έτη έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο της απροθυμίας για εγγραφή στο ΤΕΕ και συνεπώς στο ΤΣΜΕΔΕ. Το συγκεκριμένο φαινόμενο συνδέεται με το άσχημο οικονομικό περιβάλλον το οποίο σαφώς επηρεάζει τις κλασικές επαγγελματικές δραστηριότητες ενός Μηχανικού. Το αρνητικό οικονομικό κλίμα που συνεχίζει να υπάρχει σε συνδυασμό και με τις ρυθμίσεις των νόμων 3863/2010 και 3865/2010 (ασφαλιστικοί νόμοι Λοβέρδου) που υποχρεώνουν ή «επιτρέπουν» στους Μηχανικούς να ασφαλιστούν σε άλλους κύριους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, αναμένεται να διαμορφώσουν δυσμενέστερες συνθήκες εισόδου νεοεισερχομένων ατόμων στο ΤΣΜΕΔΕ. Πρακτικά αναμένεται να περιοριστεί ο αριθμός νεοεισερχομένων ατόμων και έτσι θα επηρεαστεί αρνητικά και η αναλογία Εργαζομένων – Συνταξιούχων.

Γ. Αυξητικές τάσεις διαγραφής μελών του ΤΕΕ

Τα τελευταία έτη παρουσιάζεται επίσης το φαινόμενο των πολλών αιτήσεων για διαγραφή από το ΤΣΜΕΔΕ. Όπως τονίσαμε και στην προηγούμενη υποπαράγραφο, το συγκεκριμένο φαινόμενο επιδεινώνεται από το γενικά άσχημο εργασιακό, οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον. Στην παρούσα φάση εκκρεμούν αρκετές αιτήσεις διαγραφής στο ΤΕΕ και στο ΤΣΜΕΔΕ. Η ικανοποίηση των αυτών των αιτήσεων μπορεί να προκαλέσει ντόμινο διαγραφών με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ο δε φαύλος κύκλος των αιτήσεων διαγραφής και επανεγγραφής των ίδιων προσώπων θα δημιουργήσει ομάδες ασφαλισμένων με μικρό αριθμό ετών εισφορών στο Ταμείο. Ως γνωστόν, η βιωσιμότητα και η ευρωστία ενός Ταμείου είναι άμεσα συνδεδεμένη και ευθέως ανάλογη με το μέσο όρο του πλήθους των ετών συνεισφοράς της ομάδας των ασφαλισμένων ατόμων.

Δ. Άσχημο οικονομικό & επενδυτικό περιβάλλον

(αυξητικές τάσεις συνταξιοδότησης)

Το άσχημο οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον μπορεί να ωθήσει αρκετούς επαγγελματίες να αποσυρθούν πρόωρα αμέσως μόλις καταφέρουν να συμπληρώσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης. Μέχρι πριν μερικά έτη, υπήρχε η τάση να παραμένουν αρκετοί μετά την ηλικία των 65 ετών μη επιζητώντας τη συνταξιοδότησή τους. Αυτό αναμένεται να αλλάξει γενικά για άνδρες και γυναίκες που ενδεχομένως αναζητήσουν την εξασφάλιση που παρέχει η καταβολή της μηνιαίας σύνταξης.

4. Αποτίμηση ακραίων σεναρίων

Με βάση τα γεγονότα και τις καταστάσεις που περιγράψαμε στην προηγούμενη παράγραφο, καταγράφουμε τα αντίστοιχα σενάρια καθώς και το έτος εμφάνισης προβλήματος ρευστότητας για κλειστή και ανοικτή ομάδα ασφαλισμένων.

1^ο Σενάριο : Μείωση περιουσίας Ταμείου κατά 2 δις ευρώ.

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2036 (- 11 έτη)**

2^ο Σενάριο : Ανακεφαλαιοποίηση της περιουσίας του Ταμείου με περιουσιακά στοιχεία χαμηλής επενδυτικής απόδοσης, ίσης με 2% (απομείωση της περιουσίας και αναπλήρωση με περιουσιακά στοιχεία χαμηλής μελλοντικής απόδοσης επενδύσεων).

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2037 (- 10 έτη)**

3^ο Σενάριο : Ετήσια είσοδος νεοεισερχομένων ασφαλισμένων ατόμων : 1.500 άτομα

Έτος προβλήματος ρευστότητας (ανοικτή ομάδα) : **2051 (- 5 έτη)**

4^ο Σενάριο : Άμεση έξοδος όλων των ασφαλισμένων ατόμων που φθάνουν τα 25 έτη ασφάλισης.

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2035 (- 12 έτη)**

5^ο Σενάριο : Μέση ηλικία συνταξιοδότησης 60 ετών.

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2038 (- 9 έτη)**

6^ο Σενάριο : Συνδυασμός 1^{ου} και 2^{ου} σεναρίου. Απώλεια περιουσίας 2 δις χωρίς αναπλήρωση και επίτευξη χαμηλών επενδυτικών αποδόσεων ύψους 2%.

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2032 (- 15 έτη)**

7^ο Σενάριο : Συνδυασμός 1^{ου}, 2^{ου} και 4^{ου} σεναρίου. Απώλεια περιουσίας 2 δις χωρίς αναπλήρωση και επίτευξη χαμηλών επενδυτικών αποδόσεων ύψους 2%. Άμεση έξοδος όλων των ασφαλισμένων που φθάνουν στα έτη ασφάλισης.

Έτος προβλήματος ρευστότητας (κλειστή ομάδα) : **2021 (- 26 έτη)**

5. Συμπεράσματα

Όπως παρατηρούμε τα διάφορα σενάρια μπορούν να δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το «κούρεμα» της περιουσίας (Σενάριο 1) αφαιρεί 11 έτη βιωσιμότητας δηλαδή περίπου το 1/3 της «ζωής» του Ταμείου.

Προφανώς τα προβλήματα πολλαπλασιάζονται εάν συνδυαστούν κάποια σενάρια. Στο σενάριο 6 το οποίο συνδυάζει το 1^ο και 2^ο η «ζωή» του ταμείου μειώνεται κατά 15 έτη. Στο τελευταίο 7^ο σενάριο όπου επισυμβαίνουν τα σενάρια 1,2 και 4 (η πιο ακραία αλλά όχι απίθανη περίπτωση) η «ζωή» του ταμείου μειώνεται κατά 26 έτη. Χάνεται δηλαδή, πλέον των 2/3 της υφιστάμενης «ζωής» του Ταμείου και το πρόβλημα ρευστότητας θα εμφανιστεί σε λιγότερο από 10 έτη από σήμερα.

Είναι σαφές ότι το Ταμείο θα πρέπει να παρακολουθεί με προσοχή τις παραμέτρους των διαφόρων σεναρίων και να επέμβει άμεσα και έγκαιρα για την αποφυγή πιθανών δυσάρεστων καταστάσεων, επιδιώκοντας την όσο το δυνατόν καλύτερη επενδυτική διαχείριση της περιουσίας του.

Τέλος, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και να τεθούν σαφείς και συνετοί κανόνες για τις διαδικασίες διαγραφής και τυχόν επανεγγραφής των μελών του ΤΕΕ.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να «προστατευτεί» η ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ, με δεδομένη την ευαισθησία του αναλογιστικού ισοζυγίου σε αυτή την κατεύθυνση.

**ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
Τ.Ε.Ε.**

4^η Τεχνική Αναφορά

**ΕΙΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΕΝΟΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ**

Αλέξανδρος Α. Ζυμπίδης

Αναλογιστής

τ. Πρόεδρος Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής

Επίκουρος Καθηγητής

Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κωνσταντίνος Γ. Μακέδος

Πολιτικός Μηχανικός

Υπεύθυνος Αναλογιστικού

Παρατηρητηρίου ΤΕΕ

Αθήνα, Ιούλιος 2014

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

σελίδα

1. Εισαγωγή	3
2. Σκοπός της μελέτης	5
3. Οι επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας στη βιωσιμότητα του Τ.Σ.Μ.Δ.Ε.	6
4. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το συνολικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα καθώς επίσης και τις μακροπρόθεσμες προοπτικές του	9
5. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το γενικό σύστημα επαγγελματικής ασφάλισης στην Ελλάδα καθώς επίσης και τις μακροπρόθεσμες προοπτικές του	13
6. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το σύστημα ασφάλισης των Μηχανικών – ΤΣΜΕΔΕ. Βασικά δημογραφικά και οικονομικά στοιχεία και μελλοντικές προβλέψεις	16
7. Υποθέσεις - Συμπεράσματα Ειδικής Ασφαλιστικής Μελέτης	20
8. Προσδιορισμός βασικών αρχών και αξιών που πρέπει να διέπουν ένα ιδανικό σύστημα ασφάλισης. Καταγραφή δεσμεύσεων για συγκεκριμένες ομάδες ασφαλισμένων. Προσαρμογή των αρχών και αξιών σε ρεαλιστικό περιβάλλον	22
9. Παρουσίαση βασικής ρεαλιστικής πρότασης (και εναλλακτικών προτάσεων) για ένα καινούριο σύστημα ασφάλισης των Μηχανικών. Προσδιορισμός μεταβατικών προβλέψεων καθώς και πιθανού σχεδίου υλοποίησης της πρότασης.	24
Παράρτημα Α: Κατασκευή Χρηματοροών 20-ετίας ΤΣΜΕΔΕ	29
Παράρτημα Β: Νομοθεσία Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης	39

1. Εισαγωγή

Το Αναλογιστικό Παρατηρητήριο του Τ.Ε.Ε. μελετά συνεχώς το σύστημα ασφάλισης των μελών του, με σκοπό όχι μόνο την παρακολούθηση του αναλογιστικού ελλείμματος του κάθε κλάδου του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., αλλά κυρίως το πώς αυτό εξελίσσεται στο βάθος του χρόνου, ώστε να μπορούμε έγκαιρα και αξιόπιστα να επεμβαίνουμε και να προλαβαίνουμε το πραγματικό αναλογιστικό έλλειμμα, πριν αυτό απειλήσει τη βιωσιμότητα του εκάστοτε κλάδου.

Για ιστορικούς, αλλά κυρίως για ουσιαστικούς λόγους απαριθμούνται τα «χτυπήματα» που δέχθηκε το Ταμείο κατά την τελευταία 5ετία, και συμπίπτει και με τη γενικότερη περίοδο της οικονομικής κρίσης που έπληξε τη χώρα μας :

1. Η πρόσφατη κατάργηση των εσόδων, που προέρχονταν από μελέτες ή έργα μηχανικών και εισέρεαν μέχρι τώρα στο ΤΣΜΕΔΕ (με τον νόμο 4254/2014), αποτελεί ένα επιπλέον «χτύπημα» για το Ταμείο μας. Το συνολικό ποσό των συγκεκριμένων εισφορών, όπου στις «καλές ημέρες» (την 5ετία 2003 – 2007) ξεπερνούσε κατά πολύ τα 50.000.000 € ετησίως, ήταν ένα σημαντικό έσοδο για το Ταμείο, που ως ποσοστό των συνολικών εσόδων του ξεπερνούσε το 10%.

2. Το «Κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων και αντίστοιχο «κούρεμα» των αποθεματικών του Ταμείου που ήταν τοποθετημένα στον Ενιαίο Λογαριασμό που διατηρούσε η Τράπεζα της Ελλάδος για όλα τα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης. Η συγκεκριμένη παρέμβαση απομείωσε την περιουσία του Ταμείου πλέον των δύο δις ευρώ και με απώτερη συνέπεια τη μείωση του χρόνου βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ. Υπενθυμίζεται για ιστορικούς, αλλά και ουσιαστικούς λόγους η δέσμευση και των τριών κομμάτων που αποτέλεσαν την συγκυβέρνηση του 2012, ότι η συγκεκριμένη απώλεια θα αποκατασταθεί για όλα τα ασφαλιστικά ταμεία !!!

3. Η μείωση των εισπραχθέντων εισφορών του Ταμείου, λόγω της οικονομικής κρίσης και της αλληλένδετης συνέπειάς της στους μηχανικούς, που αδυνατούν να εξοφλήσουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές. Είναι

χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ο δείκτης εισπραξιμότητας των εισφορών για το έτος 2012, παρουσιάζει πτωτική τάση καταλήγοντας στο επίπεδο του 64%.

4. Η αύξηση των εισφορών των εν ενεργεία ασφαλισμένων, που μπορεί να φαντάζει ως μέτρο εξυγίανσης, αλλά εφόσον δεν δικαιωθεί το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) από το ΣΤΕ και τελικά εφαρμοστεί, θα αποτελεί μακροπρόθεσμα μία «βόμβα» για το αναλογιστικό ισοζύγιο του Ταμείου.

5. Η κατάρρευση του κατασκευαστικού κλάδου που νομοτελειακά οδηγεί:

α) λιγότερες εγγραφές νέων μελών

β) περισσότερες διαγραφές λόγω αλλαγής επαγγελματικής κατεύθυνσης ή μετανάστευσης σε άλλη χώρα ή αντικειμενικής αδυναμίας εξόφλησης των εισφορών και

γ) περισσότερες αιτήσεις συνταξιοδότησης σε ετήσια βάση. Αξίζει να σημειώσουμε ότι κατά το ημερολογιακό έτος 2012 το πλήθος των ατόμων που συνταξιοδοτήθηκαν ξεπέρασε το πλήθος των νεοεισερχομένων ασφαλισμένων. Συγκεκριμένα, συνταξιοδοτήθηκαν 2.689 άτομα ενώ εισήλθαν στην ασφάλιση μόνο 2.113 άτομα. Επίσης, ο δείκτης του πηλίκου των ενεργών προς τους συνταξιούχους μηχανικούς, που απεικονίζει την ευρωστία ενός Ταμείου που χρηματοδοτείται με το αναδιανεμητικό σύστημα παρουσιάζει αρνητική εξέλιξη μέσα στην τελευταία πενταετία καταλήγοντας στο Νο 5 (ενώ κινείτο στη περιοχή του Νο 8).

2. Σκοπός της Μελέτης

Με βάση τα παραπάνω η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από τους υπογράφοντες λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα, που δόθηκαν από το ΤΣΜΕΔΕ στο Αναλογιστικό Παρατηρητήριο του Τ.Ε.Ε., καθώς και τις εξελίξεις σχετικά με:

- α) την αυξανόμενη τάση μη έγγραφης νέων μελών στο ΤΕΕ και συνεπώς και στο ΤΣΜΕΔΕ.
- β) την εντεινόμενη πίεση μελών του ΤΕΕ να διαγραφούν σε συνδυασμό, σε συνδυασμό με την αυξητική τάση μη έγκαιρης καταβολής των εισφορών.
- γ) το άσχημο οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον το οποίο οδηγεί σε συνταξιοδότηση αυξημένο αριθμό μελών του ΤΕΕ και μπορεί να οδηγήσει σε ακραίες καταστάσεις, τόσο το Επιμελητήριο, όσο και τον Ασφαλιστικό μας Φορέα.
- δ) την επικείμενη, περαιτέρω ενοποίηση του ΕΤΑΑ – ΤΣΜΕΔΕ με τον ΟΑΕΕ και το ΙΚΑ.
- ε) το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων.

Η βασική ημερομηνία, που χρησιμοποιήθηκε ως ημερομηνία αναλογιστικής αποτίμησης των διαφόρων μεγεθών είναι η **31.12.2013**.

Ο Εντολέας της μελέτης είναι η διοίκηση του ΤΕΕ.

3. Οι επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας στη βιωσιμότητα του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Στην τρέχουσα ενότητα περιγράφουμε ορισμένες καταστάσεις και γεγονότα τα οποία μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά το μέλλον και το επίπεδο βιωσιμότητας του ΤΣΜΕΔΕ, με βάση την εξαιρετικά άσχημη οικονομική συγκυρία που υπάρχει αυτή τη στιγμή στη χώρα. Στην επόμενη παράγραφο θα συστηματοποιήσουμε την καταγραφή κάποιων σεναρίων και θα εξετάσουμε την πιθανή επίδραση αυτών στη μελλοντική πορεία του Ταμείου.

α. «Κούρεμα» ελληνικών ομολόγων

Η απομείωση της αξίας των ελληνικών ομολόγων («κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων), και μάλιστα με τον υποχρεωτικό τρόπο που έγινε για όλα τελικά τα ασφαλιστικά Ταμεία ανεξάρτητα και με τις επιμέρους αποφάσεις των διοικήσεων τους, έχει σαφώς αρνητικό αντίκτυπο στη μελλοντική πορεία του ΤΣΜΕΔΕ. Προς αντιστάθμιση των αντιδράσεων που σαφώς έχουν προκληθεί από την παραπάνω κίνηση, τα αρμόδια υπουργεία Οικονομικών και Εργασίας έχουν κατά καιρούς προχωρήσει σε δηλώσεις και υποσχέσεις αφήνοντας να εννοηθεί ότι οι ζημιές από το «κούρεμα» θα καλυφθούν από μεταφορά περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου προς τα Ταμεία. Επίσης, έχουν γίνει αναφορές στην ετήσια κρατική χρηματοδότηση που υφίσταται προς τα Ταμεία ή άλλες πιο «τεχνικές» λύσεις όπως: αναγνώριση της «χαμένης» περιουσίας στο αναλογιστικό ισοζύγιο του κάθε Ταμείου!!!

Όλα αυτά βέβαια δεν έχουν γίνει μέχρι σήμερα με σαφή, ξεκάθαρο και αμετάκλητο τρόπο. Προφανώς λοιπόν όλο το εγχείρημα βρίσκεται στον «αέρα». Επίσης, πρέπει να σημειώσουμε ότι τα νέα ομόλογα που αποδόθηκαν στα Ταμεία (μετά την οριστική ανταλλαγή) έχουν χαμηλότερες επενδυτικές αποδόσεις αλλά και μεγαλύτερη διάρκεια. Μπορεί το τελευταίο (αύξηση της διάρκειας λήξης) να μην επηρεάζει άμεσα το ΤΣΜΕΔΕ αφού δεν έχει πρόβλημα ρευστότητας (όσο παραμένει ταμειακά πλεονασματικό στις χρήσεις του), αλλά η μείωση των επενδυτικών αποδόσεων είναι σίγουρο ότι αποτελεί επιπλέον ζημιά στο Ενεργητικό και το Αναλογιστικό Ισοζύγιο του Ταμείου. Τέλος, τα όποια νέα περιουσιακά στοιχεία, που λέγεται ότι θα

αποδοθούν προς αποζημίωση, μάλλον θα είναι «αμφίβολης» αξίας και σίγουρα χαμηλής επενδυτικής απόδοσης.

β. Αυξητικές τάσεις μη εγγραφής μελών στο ΤΕΕ

Τα τελευταία έτη έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο της απροθυμίας για εγγραφή στο ΤΕΕ και συνεπώς στο ΤΣΜΕΔΕ. Το συγκεκριμένο φαινόμενο συνδέεται με το άσχημο οικονομικό περιβάλλον το οποίο σαφώς επηρεάζει τις κλασικές επαγγελματικές δραστηριότητες ενός Μηχανικού. Το αρνητικό οικονομικό κλίμα που συνεχίζει να υπάρχει σε συνδυασμό και με τις ρυθμίσεις των νόμων 3863/2010 και 3865/2010 (ασφαλιστικοί νόμοι Λοβέρδου) που υποχρεώνουν ή «επιτρέπουν» στους Μηχανικούς να ασφαλιστούν σε άλλους κύριους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, αναμένεται να διαμορφώσουν δυσμενέστερες συνθήκες εισόδου νεοεισερχομένων ατόμων στο ΤΣΜΕΔΕ. Πρακτικά αναμένεται να περιοριστεί ο αριθμός νεοεισερχομένων ατόμων και έτσι θα επηρεαστεί αρνητικά και η αναλογία Εργαζομένων – Συνταξιούχων.

γ. Αυξητικές τάσεις διαγραφής μελών του ΤΕΕ

Τα τελευταία έτη παρουσιάζεται επίσης το φαινόμενο των πολλών αιτήσεων για διαγραφή από το ΤΣΜΕΔΕ. Όπως τονίσαμε και στην προηγούμενη υποπαράγραφο, το συγκεκριμένο φαινόμενο επιδεινώνεται από το γενικά άσχημο εργασιακό, οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον. Στην παρούσα φάση εκκρεμούν αρκετές αιτήσεις διαγραφής στο ΤΕΕ και στο ΤΣΜΕΔΕ. Η ικανοποίηση των αυτών των αιτήσεων μπορεί να προκαλέσει ντόμινο διαγραφών με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ο δε φαύλος κύκλος των αιτήσεων διαγραφής και επανεγγραφής των ίδιων προσώπων θα δημιουργήσει ομάδες ασφαλισμένων με μικρό αριθμό ετών εισφορών στο Ταμείο. Ως γνωστόν, η βιωσιμότητα και η ευρωστία ενός Ταμείου είναι άμεσα συνδεδεμένη και ευθέως ανάλογη με το μέσο όρο του πλήθους των ετών συνεισφοράς της ομάδας των ασφαλισμένων ατόμων.

δ. Άσχημο οικονομικό & επενδυτικό περιβάλλον (αυξητικές τάσεις συνταξιοδότησης)

Το άσχημο οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον μπορεί να ωθήσει αρκετούς επαγγελματίες να αποσυρθούν πρόωρα αμέσως μόλις καταφέρουν να συμπληρώσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης. Μέχρι πριν μερικά έτη, υπήρχε η τάση να παραμένουν αρκετοί μετά την ηλικία των 65 ετών μη επιζητώντας τη συνταξιοδότησή τους. Αυτό αναμένεται να αλλάξει γενικά για άνδρες και γυναίκες που ενδεχομένως αναζητήσουν την εξασφάλιση που παρέχει η καταβολή της μηνιαίας σύνταξης.

4. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το συνολικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα καθώς επίσης και τις μακροπρόθεσμες προοπτικές του

- Το συνολικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης της χώρας βρίσκεται σε ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση, ακολουθώντας το γενικότερο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον, όπως έχει διαμορφωθεί με βάση τη συνεχιζόμενη οικονομική κρίση.
- Το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας έχει «υποστεί» τέσσερις μεγάλες νομοθετικές παρεμβάσεις ή όπως έχουν χαρακτηριστεί ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις μέσα στα τελευταία είκοσι πέντε έτη. Οι σχετικοί ασφαλιστικοί νόμοι είναι οι εξής: ν.2084/1992, ν.3029/2002, 3655/2008 και ν.3863&3865/2010. Πρέπει επίσης, να προσθέσουμε το νόμο 4052/2012 ο οποίος προκαλεί σημαντικές αλλαγές στο χώρο της Επικουρικής Ασφάλισης.
- Η συνολική περιουσία του συστήματος είναι εξαιρετικά μικρή τόσο σε απόλυτες τιμές, όσο και σε σχέση με τη συσσωρευμένη αναλογιστική υποχρέωση. Μετά το «κούρεμα» αλλά και τις ανάγκες ρευστότητας μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους 2014, η περιουσία μπορεί να λογίζεται πλέον ως ανύπαρκτη. Η περιουσία των Ασφαλιστικών Ταμείων πριν το PSI ήταν περίπου **26 δις ευρώ**. Μετά το PSI, το οποίο προκάλεσε ονομαστική μείωση κατά 53,5% το συνολικό ποσό διαμορφώθηκε στο επίπεδο των **12 δις ευρώ**.
- Η ετήσια κρατική χρηματοδότηση του συστήματος Κοινωνικής ασφάλισης προβλέπεται λιγότερη από **10 δις ευρώ** για το τρέχον έτος 2014 (ενώ το 2012 εκινείτο στην περιοχή των **14 δις**).
- Η αναλογία Εργαζομένων ως προς Συνταξιούχους έχει μειωθεί κάτω από το όριο του 2:1. Αυτή τη στιγμή εκτιμάται το πλήθος των εργαζομένων περίπου στα 3,7 εκατ. άτομα ενώ το πλήθος των συνταξιούχων κινείται

στην περιοχή των 2,7 εκατ. ατόμων. Δηλαδή, αντιστοιχεί 1,4 εργαζόμενοι σε κάθε συνταξιούχο.

■ Η συνολική συσσωρευμένη αναλογιστική υποχρέωση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (Κύριες & Επικουρικές Συντάξεις) ανέρχεται περίπου στα 800 δις ευρώ !!! (781,8 δις σύμφωνα με τη σχετική ανάλυση στην επόμενη σελίδα)

Αναλογιστικό Παρατηρητήριο - 4^ο Τεχνική Αναφορά - Ιούλιος 2014

Ηλικία	Πλήθος Συνταξιούχων	Συνολικό ποσό συντάξεων (σε €)	Μέσο ποσό Μηνιαίας Σύνταξης (σε €)	Μέση Ηλικία (Ιούνιος 2014)	Συντελεστής Ράντας	Αναλογιστική Υποχρέωση
<=25	27.820	10.990.029,30	395,04	12	11,11	1.464.987.111
26-50	83.254	58.919.224,54	707,7	38	26,99	19.084.084.775
51-55	97.966	93.025.627,86	949,57	53	21,49	23.990.341.173
56-60	195.162	209.238.056,48	1.072,12	58	19,34	48.556.748.112
61-65	317.074	353.007.800,83	1.113,30	63	17,04	72.170.576.380
66-70	454.523	439.486.126,42	966,92	68	14,64	77.224.339.236
71-75	405.565	344.813.882,68	850,21	73	12,23	50.608.524.086
76-80	449.750	354.032.850,71	787,18	78	9,89	42.029.872.692
81-85	351.339	258.088.604,39	734,59	83	7,74	23.985.887.226
86-90	199.967	142.304.807,98	711,64	88	5,91	10.094.253.291
91-95	59.198	41.415.850,37	699,62	93	4,44	2.206.562.439
>95	14.938	10.050.157,47	672,79	98	3,32	400.171.683
Απροσδιόριστη	1.012	582.313,40	575,41	65	16,09	112.412.299
ΣΥΝΟΛΑ	2.657.568	2.315.955.332,43				371.928.760.504

Μέση Ηλικία	Πλήθος ΕΝΕΡΓΩΝ Ασφαλισμένων	Προϋπηρεσία (σε έτη)	Μέσο ποσό Μηνιαίας Σύνταξης (σε €)	Μέση Ηλικία Συνταξιούδησης	Συντελεστής Ράντας	Αναλογιστική Υποχρέωση
47	3.700.000	20	1.000,00	67	15,13	409.851.323.934

Επιτόκιο Προεξόφλησης : 2,50% & Πίνακας Θνησιμότητας : ΕΑΕ 2012 Ρ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 781.780.084.437

■ Οι Παράγοντες που επηρεάζουν τη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος

- Δημογραφικός χάρτης γεννήσεων και θανάτων
- Ποσοστό απασχόλησης
- Ποσοστό ανεργίας
- Εισφοροδιαφυγή
- Ανασφάλιστη εργασία
- Ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας

στην παρούσα χρονική συγκυρία, **επιδρούν όλοι με αρνητικό τρόπο** στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος και πολύ περισσότερο στην τρέχουσα λειτουργία του.

■ Με βάση όλη την παραπάνω αρνητική συγκυρία είναι προφανές ότι το συνολικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης μαζί με τη «Ρήτρα Μηδενικών Ελλειμμάτων» που πλέον έχει ενσωματωμένη, οδηγείται σε οικονομική ασφυξία!

■ Οι προσδοκίες των ασφαλισμένων πρέπει να είναι περιορισμένες και σίγουρα θα πρέπει να εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις για την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης μετά τη συνταξιοδότηση τους.

■ Μια τέτοια εναλλακτική λύση είναι η ίδρυση και λειτουργία Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης.

5. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το γενικό σύστημα επαγγελματικής ασφάλισης στην Ελλάδα καθώς επίσης και τις μακροπρόθεσμες προοπτικές του

- Ο νόμος 3029/2002 (άρθρο 7) προσάρμοσε την ελληνική νομοθεσία στην ευρωπαϊκή οδηγία 41/2003 και έδωσε τη δυνατότητα για την ίδρυση Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) στην Ελλάδα.
- Τα ΤΕΑ μπορούν να ιδρύονται σε προαιρετική βάση ύστερα από πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή ύστερα από κοινού συμφωνία των εργαζομένων και των εργοδοτών ή των αυτοτελώς απασχολούμενων κτλ. Λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου –μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα- και καλύπτουν διαφόρους κινδύνους συμπληρωματικούς ως προς το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης (γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, κτλ).
- Το σύστημα χρηματοδότησης μπορεί να είναι το αναδιανεμητικό ή το κεφαλαιοποιητικό. Στις περιπτώσεις που τα ΤΕΑ χορηγούν συντάξεις τότε το σύστημα χρηματοδότησης είναι αποκλειστικά και μόνο το κεφαλαιοποιητικό.
- Η ίδρυση ενός τέτοιου Ταμείου γίνεται κατόπιν σύνταξης ειδικού καταστατικού εισφορών και παροχών, σχετικής αναλογιστικής μλέτης, έγκρισης βιωσιμότητας από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή και τελική αποδοχή και δημοσίευση σχετικής Υπουργικής Απόφασης. Επιπλέον τα Ταμεία υπόκεινται στον ετήσιο έλεγχο της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής και την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν λιγότερα από δέκα (10) Ταμεία Προαιρετικής επαγγελματικής και τέσσερα (4) Ταμεία Υποχρεωτικής επαγγελματικής ασφάλισης (όπως φαίνονται παρακάτω).

Επαγγελματικά Ταμεία Υποχρεωτικής Ασφάλισης

1. ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης

Επικούρησης Ασφαλιστών & Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων

2. ΤΕΑ-ΥΕΤ

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης

Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων

3. ΕΤΕΑ-ΠΕΠ

Επαγγελματικό Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης

Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών

4. ΤΕΑ-ΥΦΕ

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης

Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εταιρειών

Τα ΤΕΑ (προαιρετικής ασφάλισης) που λειτουργούν στην Ελλάδα, όπως καταγράφονται στη σχετική ιστοσελίδα της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής είναι τα εξής:

Επαγγελματικά Ταμεία Προαιρετικής Ασφάλισης

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπουργείου Οικονομικών και Οικονομίας (ΤΕΑΥΠΟΙΚ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης ΕΛΤΑ (ΤΕΑ ΕΛΤΑ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης των Οικονομολόγων (ΕΤΑΟ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Γεωτεχνικών (ΤΕΑΓΕ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας (ΤΕΑΕΕΚΕ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελληνικού Τμήματος Διεθνούς Ενώσεως Αστυνομικών (ΤΕΑΕΤΔΕΑ)

Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Καζίνο (ΤΕΑΠΚ)

Η ευρωπαϊκή εποπτική αρχή των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (Occupational Pension Funds) είναι η EIOPA (European Insurance & Occupational Pensions Authority) με έδρα στη Γερμανία (Φρανκφούρτη). <https://eiopa.europa.eu/> . Στη συνέχεια καταγράφουμε ενδεικτικά τρία Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης Μηχανικών που λειτουργούν στην Ιρλανδία και Γερμανία.

- The Engineer's & Technician's Flexible Pension Plan
- The Baden-Württemberg pension fund for engineer pensions (Versorgungswerk Ingenieursversorgung Baden-Württemberg)
- The pension fund of the Baden-Württemberg Chamber of Architects (Versorgungswerk der Architektenkammer Baden-Württemberg – VWDA)

Επίσης, παραθέτουμε τις σχετικές ιστοσελίδες για περισσότερες λεπτομέρειες και πληροφορίες.

<http://www.ebl.ie/engineers.htm>

<http://www.service-bw.de/zfinder-bw-web/processes.do;jsessionId=FC30B47A969EE75C9475889D515E0667?vtid=1483263&vtmid=0&vbid=1485722&vbmid=0&letter=V>

<http://www.service-bw.de/zfinder-bw-web/processes.do;jsessionId=FC30B47A969EE75C9475889D515E0667?vtid=1483263&vtmid=0&letter=V&vbid=1483264&vbmid=0>

Στο Παράρτημα Β παραθέτουμε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο για τα ΤΕΑ

6. Καταγραφή της ισχύουσας κατάστασης σχετικά με το σύστημα ασφάλισης των Μηχανικών – ΤΣΜΕΔΕ. Βασικά δημογραφικά και οικονομικά στοιχεία και μελλοντικές προβλέψεις

■ Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα βασικά δημογραφικά και οικονομικά στοιχεία του ΤΣΜΕΔΕ όπως διαμορφώθηκαν την τελευταία δεκαετία. Τα στοιχεία είναι αποκαλυπτικά!

■ Η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με το «κούρεμα» των αποθεματικών του Ταμείου έχει δημιουργήσει μια άσχημη κατάσταση. Παρόλα ταύτα όλοι οι σημαντικοί δείκτες ξεπερνούν κατά πολύ τους αντίστοιχους μέσους όρους που εμφανίζονται στο συνολικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό καταδεικνύει την ιδιαίτερη δυναμική και ανθεκτικότητα του Ταμείου. Επίσης, είναι προφανές ότι η πλήρης ενοποίηση του στο συνολικό σύστημα θα είναι εντελώς άδικη και ισοπεδωτική για το επίπεδο προστασίας των μηχανικών.

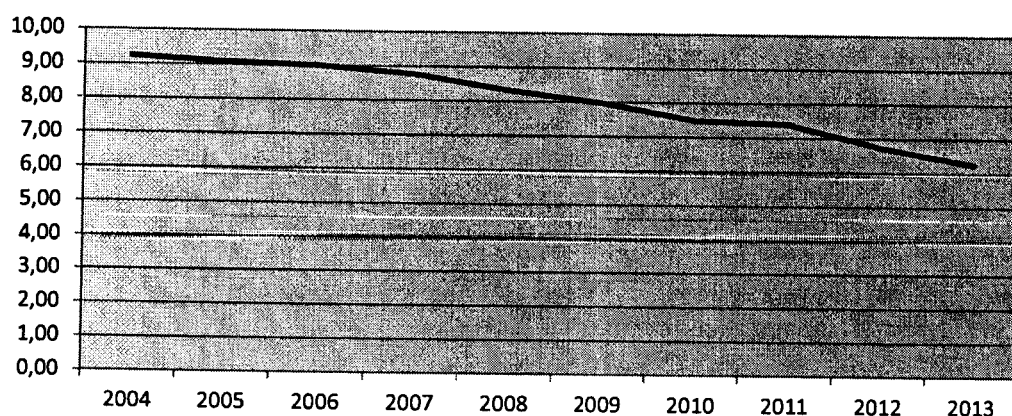
■ Στις επόμενες σελίδες καταγράφουμε αναλυτικά τα σχετικά στοιχεία.

	2004	2005	2006	2007	2008
Ελεύθεροι επαγγελματίες	58.748	60.962	62.107	63.286	65.175
Μισθωτοί	32.540	33.769	35.677	37.572	38.927
Μέλη Οικογενειών	56.133	58.272	61.434	62.041	62.755
Κυρίως ασφαλισμένοι	7.064	7.613	8.225	8.747	9.702
Χήρος ή Χήρα	3.755	3.891	3.966	4.043	4.198
Τέκνα Ασφαλισμένων	1.623	1.622	1.547	1.500	1.468
Νεοεισερχόμενοι	4.330	4.635	5.131	4.126	4.426
ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ (πλήθος ατόμων)	45.429	45.274	50.257	56.982	60.070

	2009	2010	2011	2012	2013
Ελεύθεροι επαγγελματίες	67.427	70.054	72.169	72.801	71.827
Μισθωτοί	39.239	39.231	38.854	37.840	37.226
Μέλη Οικογενειών	65.843	67.362	71.181	73.236	73.063
Κυρίως ασφαλισμένοι	10.815	12.297	13.399	15.332	16.808
Χήρος ή Χήρα	4.392	4.590	4.607	4.961	5.050
Τέκνα Ασφαλισμένων	1.469	1.458	1.328	1.367	1.313
Νεοεισερχόμενοι	4.428	4.296	3.479	2.300	2.061
ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΛΑΒΗΣΗ (πλήθος ατόμων)	61.306	62.748	63.559	63.578	64.301

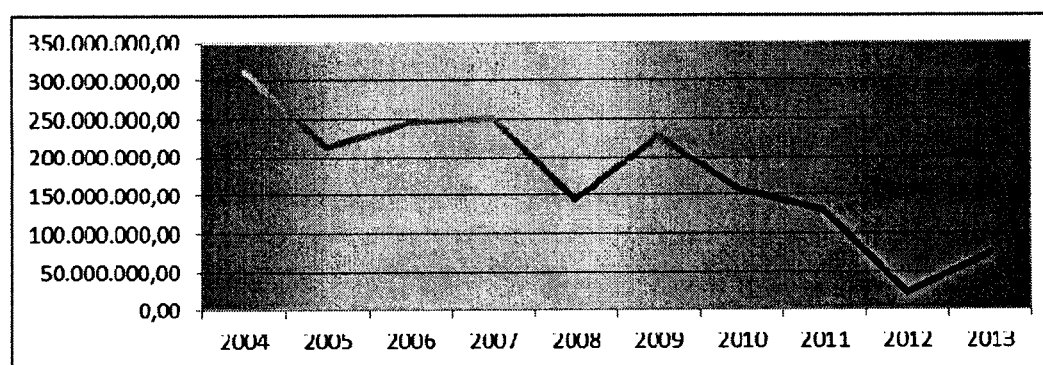
■ Το πλήθος των νεοεισερχομένων στην ασφάλιση εκινείτο σταθερά στην περιοχή των 4.000 ατόμων, όμως την τελευταία διετία 2012 -13 το πλήθος των νεοεισερχομένων ατόμων υποδιπλασιάστηκε!!! Το 2013 εισήλθαν στην ασφάλιση μόλις 2061 άτομα!!! Το πηλίκο εργαζομένων προς συνταξιούχους μειώθηκε από 9,23 σε 6,25. Παραμένει όμως εξαιρετικά υψηλό σε σχέση με το αντίστοιχο μέσο όρο του συνολικού συστήματος (μόλις 1,4).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Δείκτης [Εργαζόμενοι : Συνταξιούχοι]	9,23	9,08	8,99	8,77	8,32	7,99	7,49	7,41	6,74	6,25

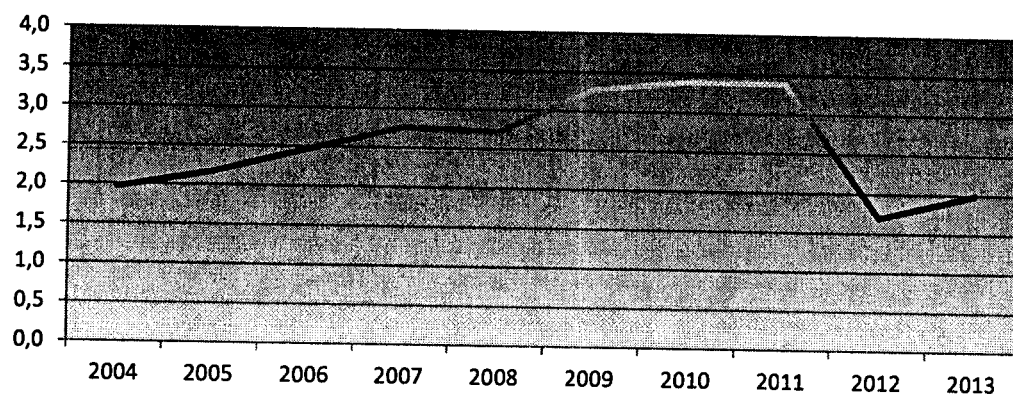
■ Το ετήσιο ταμειακό αποτέλεσμα (Έσοδα μείον Έξοδα) του ΤΣΜΕΔΕ κατά την τελευταία 10-ετία (2004 – 2013) είναι σταθερά πλεονασματικό. Ακόμη και την τελευταία τριετία εν μέσω της μεγάλης οικονομικής κρίσης, το ετήσιο αποτέλεσμα παραμένει θετικό. Προφανώς η μειωτική τάση μπορεί να αναστραφεί πολύ εύκολα εάν περάσουμε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας

	2004	2005	2006	2007	2008
Ετήσιο Ταμειακό Πλεόνασμα	313.174.665,53	213.209.526,40	244.586.230,16	251.152.474,84	144.378.473,42
	2009	2010	2011	2012	2013
Ετήσιο Ταμειακό Πλεόνασμα	226.170.299,48	156.073.152,03	130.198.319,42	23.060.315,31	74.665.268,45

■ Η περιουσία του ΤΣΜΕΔΕ σήμερα εκτιμάται στην περιοχή των 2 δις ευρώ. Η εξέλιξη της, την τελευταία δεκαετία φαίνεται στον επόμενο πίνακα. Το συγκεκριμένο ποσό των 2 δις είναι μεγάλο (σε σύγκριση με το συνολικό σύστημα) ως ποσοστό της συσσωρευμένης Αναλογιστικής Υποχρέωσης η οποία σύμφωνα με παλιότερες αναλογιστικές μελέτες κινείται κατά ανώτατο όριο στην περιοχή των 20 δις ευρώ. Άρα το ποσοστό αποθεματοποίησης του ΤΣΜΕΔΕ είναι μεγαλύτερο από 10% ενώ του συνολικού συστήματος είναι περίπου 1-2%

	2004	2005	2006	2007	2008
Περιουσία (σε δις ευρώ)	2,0	2,2	2,5	2,8	2,7
	2009	2010	2011	2012	2013
Περιουσία (σε δις ευρώ)	3,3	3,4	3,4	1,7	2,0

7. Υποθέσεις - Συμπεράσματα Ειδικής Ασφαλιστικής Μελέτης**α. Υποθέσεις**

Οι βασικές υποθέσεις παραμένουν σταθερές και στα τρία σενάρια (κεντρικό, αισιόδοξο & απαισιόδοξο). Στον πίνακα 1 καταγράφουμε μόνο τις υποθέσεις του κεντρικού σεναρίου ενώ στον πίνακα 2 καταγράφουμε μόνο τις υποθέσεις που διαφοροποιούνται στα άλλα δύο σενάρια.

Πίνακας 1: Υποθέσεις κεντρικού σεναρίου

Παράμετρος	Υπόθεση
Κεφάλαιο 31.12.2013	2.189.332.272
% ετήσιας απόδοσης επενδύσεων	4,00%
Συνολικά έξοδα έτους 2014	15.000.000
% ετήσιας αύξησης εξόδων	2,00%
Μέση Ετήσια Σύνταξη έτους 2014	15.000
% ετήσιας αύξησης σύνταξης	0,00%
Μέσο ποσό ΕΦΑΠΑΞ έτους 2014	15.000
% ετήσιας αύξησης ΕΦΑΠΑΞ	1,00%
Πλήθος Ασφαλισμένων έτους 2014	109.000
Πλήθος Νεοεισερχομένων έτους 2014	2.000
% ετήσιας αύξησης πλήθους νεοεισερχομένων	7,00%
Ανώτατο ετήσιο όριο νεοεισερχομένων ατόμων	4.000
Πλήθος Συνταξιοδοτηθέντων το έτος 2014	2.700
% ετήσιας αύξησης πλήθους συνταξιοδοτηθέντων	2,00%
Ποσοστό θνησιμότητας Ενεργών	0,20%
Ποσοστό θνησιμότητας Συνταξιούχων	1,50%
Πλήθος Συνταξιούχων έτους 2014	24.500
Μέση ετήσια εισφορά	3.850
% ετήσιας αύξησης	0,00%
Συνολικό ποσό Λοιπών Εσόδων	85.000.000
% ετήσιας αύξησης	3,00%
Κρατική Επιχορήγηση	0
% ετήσιας αύξησης	0,00%

Πίνακας 2 : Διαφοροποιήσεις Υποθέσεων

Παράμετρος	Αισιόδοξο	Κεντρικό	Απαισιόδοξο
% ετήσιας απόδοσης επενδύσεων	5,00%	4,00%	2,00%
Ετήσια αύξηση πλήθους νεοεισερχομένων	9,00%	7,00%	2,00%
Ετήσια αύξηση πλήθους συνταξιοδοτηθέντων	1,00%	2,00%	3,00%
Μέση ετήσια εισφορά (χωρίς αναδρομικά)	4.000	3.850	3.600

β. Συμπεράσματα

Με βάση τις παραπάνω υποθέσεις κατασκευάσαμε τις σχετικές χρηματοροές και τα αντίστοιχα διαγράμματα (βλέπε Παράρτημα Α). Αξίζει να σημειώσουμε ότι το σύνολο των υποθέσεων είναι προσεκτικά σχεδιασμένες και αποδίδουν σωστά την υπάρχουσα κατάσταση αλλά και την προοπτική του Ταμείου. Και στα τρία σενάρια έχουμε μηδενίσει απολύτως την κρατική χρηματοδότηση του Ταμείου. Είναι σαφές ότι το ΤΣΜΕΔΕ είναι από τα πολύ λίγα Ταμεία (ενδεχομένως και το μοναδικό Ταμείο) που μπορεί να «αντέξει» χρηματοοικονομικά 10 έως 15 έτη χωρίς καμία κρατική επιχορήγηση.

Όπως παρατηρούμε το κεφάλαιο του Ταμείου επαρκεί τουλάχιστον για μια δεκαπενταετία στο Κεντρικό Σενάριο, ενώ στο Αισιόδοξο Σενάριο το κεφάλαιο μπορεί να παραμείνει θετικό για όλη την επόμενη εικοσαετία. Βεβαίως, και στα τρία σενάρια το κεφάλαιο κινείται πτωτικά μετά την πρώτη δεκαετία (δηλαδή μετά το έτος 2024) και είναι σίγουρο ότι κάποια χρονική στιγμή θα υπάρξει πρόβλημα ρευστότητας το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί εγκαίρως και κατάλληλα.

8. Προσδιορισμός βασικών αρχών και αξιών που πρέπει να διέπουν ένα ιδανικό σύστημα ασφάλισης. Καταγραφή δεσμεύσεων για συγκεκριμένες ομάδες ασφαλισμένων. Προσαρμογή των αρχών και αξιών σε ρεαλιστικό περιβάλλον

■ Ο σχεδιασμός ενός νέου συστήματος Ασφάλισης πρέπει έχει τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

- Απλότητα
- Ευελιξία και εύκολη προσαρμογή
- Αλληλεγγύη, Ανταποδοτικότητα & Εξασφάλιση
- Επαγγελματική Διαχείριση επενδύσεων
- Σωστή τεχνική υποστήριξη (Μηχανογραφική & Αναλογιστική)

■ Η Απλότητα θα διασφαλίσει την εύκολη διαχείριση και την αποτελεσματικότητα όπως επίσης, θα δημιουργήσει και τις προϋποθέσεις για την άρση δισταγμών και αμφιβολιών στην αποδοχή του συστήματος.

■ Η Ευελιξία είναι απαραίτητη γιατί οι παρούσες δύσκολες συνθήκες στην ελληνική οικονομία έχουν δημιουργήσει ένα ρευστό τοπίο που οποιαδήποτε λύση δεν μπορεί να εγγυηθεί την ολική έξοδο από την κρίση.

■ Η Αλληλεγγύη & η Ανταποδοτικότητα εάν και μερικές φορές λειτουργούν ανταγωνιστικά πρέπει να συνυπάρχουν στο όποιο σύστημα ασφάλισης προκειμένου να επιτυγχάνεται το επιθυμητό επίπεδο εξασφάλισης στο σύστημα.

■ Η Επαγγελματική διαχείριση επενδύσεων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών στη λήψη των επενδυτικών αποφάσεων θα μειώσει το επενδυτικό ρίσκο και θα εξασφαλίσει το επιθυμητό επίπεδο εμπιστοσύνης στο σύστημα.

■ Η Σωστή τεχνική υποστήριξη μπορεί να επιτευχθεί με την πλήρη μηχανογράφηση του συστήματος και τη συνεχή αναλογιστική

παρακολούθηση προκειμένου να εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και οι γρήγορες διορθωτικές επεμβάσεις όποτε χρειάζονται.

9. Παρουσίαση βασικής ρεαλιστικής πρότασης (και εναλλακτικών προτάσεων) για ένα καινούριο σύστημα ασφάλισης των Μηχανικών. Προσδιορισμός μεταβατικών προβλέψεων καθώς και πιθανού σχεδίου υλοποίησης της πρότασης

■ Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία αλλά και τις όποιες ρεαλιστικές προοπτικές, που μπορούν να υπάρξουν στο άμεσο μέλλον, το θεσμικό πλαίσιο του TEA είναι το μόνο όχημα που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από το ΤΕΕ για την ασφαλιστική κάλυψη των μελών του. Το συγκεκριμένο Ταμείο (για τις ανάγκες του παρόντος) θα το ονομάσουμε με την κωδική ονομασία TEA – ΤΕΕ.

■ Το TEA - ΤΕΕ θα μπορούσε να δημιουργηθεί με πρωτοβουλία του ΤΕΕ και δεδομένης της τυπικής ύπαρξης τουλάχιστον 100 «ιδρυτικών» μελών, που θα υπέγραφαν τη σχετική συμβολαιογραφική ιδρυτική πράξη

■ Το TEA - ΤΕΕ θα μπορούσε να διεκδικήσει ένα μέρος του κεφαλαίου του ΤΣΜΕΔΕ, «κατ' αναλογία» με τα κεφάλαια που διεκδίκησαν και πήραν ως «προίκα» τα τέσσερα TEA υποχρεωτικής ασφάλισης που έχουν ήδη δημιουργηθεί.

■ Η δομή των εισφορών, παροχών αλλά και γενικότερα των όρων και μηχανισμών ασφάλισης του TEA - ΤΕΕ πρέπει να είναι δυναμική, διαφανής και ευέλικτη έτσι ώστε να εξασφαλίζεται:

η Προστασία, η Αλληλεγγύη και η Αναλογικότητα (σε σχέση με το χρόνο και το ποσό εισφορών ασφάλισης), χωρίς όμως να αποτελεί «βραχνά» και τροχοπέδη για την επαγγελματική σταδιοδρομία ενός μηχανικού.

9.1. Διεκδίκηση Μεταφοράς Κεφαλαίων στο TEA - TEE

■ Το ΤΣΜΕΔΕ παρότι είναι σε καλύτερη κατάσταση από όλο το σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, σε όρους «ασφαλιστικής αγοράς» είναι υπο-αποθεματοποιημένο. Η αποτίμηση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων την 31.12.2013 ανέρχεται περίπου σε δύο (2) δις ευρώ. Το συγκεκριμένο ποσό, συγκρινόμενο με τις υποχρεώσεις που έχει ήδη αναλάβει (μέχρι και την 31.12.2013), όπως σημειώσαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο είναι μικρό, σε ποσοστό ίσο με 10%.

■ Επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι σε περίπτωση, που ζητούσαμε σήμερα από μια ασφαλιστική εταιρεία να αναλάβει την υποχρέωση καταβολής συντάξεων μόνο για τους ήδη συνταξιούχους του ΤΣΜΕΔΕ (περίπου 22.000 άτομα), τότε η ασφαλιστική θα ζητούσε τουλάχιστον διπλάσιο ποσό των δύο (2) δις ευρώ, ώστε να μπορεί να καλύψει τις υποχρεώσεις για τους ήδη συνταξιούχους.

9.2 Διεκδίκηση Κεφαλαίων με Υποχρέωση

■ Με βάση τα παραπάνω και δεδομένης της χαμηλής υπο-αποθεματοποίησης, σε καμία περίπτωση το TEAM - TEE δεν πρέπει να αναλάβει υποχρεώσεις ή μέρος των υποχρεώσεων που έχει δημιουργήσει το ΤΣΜΕΔΕ, εάν δεν εξασφαλιστεί ότι το ποσό που θα μεταφερθεί προς αντιστάθμιση δεν θα είναι ανάλογο της αντίστοιχης αναληφθείσας υποχρέωσης, ώστε η ταυτόχρονη μεταφορά υποχρεώσεων & κεφαλαίων να μην δημιουργήσει μόνο προβλήματα, ενώ ταυτόχρονα να μπορεί να δημιουργηθεί ένα ισοσκελισμένο αναλογιστικό ισοζύγιο.

■ Εάν παρόλα ταύτα δεν ληφθεί το σωστό μέρος της αντίστοιχης περιουσίας, τότε θα πρέπει άμεσα και μετά τη δημιουργία του TEA - TEE να γίνει αναλογιστική μελέτη και να τροποποιήσει την αναληφθείσα υποχρέωση και προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ισοσκελισμένο αναλογιστικό ισοζύγιο.

9.3. Διεκδίκηση Κεφαλαίων χωρίς Υποχρέωση

■ Εναλλακτικά και πιθανόν ιδανικά το TEA - TEE μπορεί να διεκδικήσει ένα μέρος του κεφαλαίου του ΤΣΜΕΔΕ χωρίς να αναλάβει μέρος της υποχρέωσης. Το σκεπτικό μεταφοράς κεφαλαίου θα πρέπει να βασίζεται σε κάποιο άλλο κριτήριο.

Π.χ. Ένα ποσό (Κ) προκειμένου το TEE να συναινέσει στη συνένωση και ενοποίηση με τα άλλα ταμεία, θα μπορούσε να ήταν $K = 500.000.000$ ευρώ

ή $K = 2 \times (A/B)$ δις ευρώ

A = εισφορές που καταργήθηκαν πρόσφατα

B = σύνολο εισφορών που κατέβαλλαν οι μηχανικοί μέχρι σήμερα

9.4. Εισφορές προς το TEA - TEE

Οι εισφορές τόσο των ελεύθερων επαγγελματιών, όσο και των μισθωτών θα κυμαίνονται στα σημερινά επίπεδα, αξιοποιώντας ταυτόχρονα έσοδα του Ταμείου και του TEE που καταργήθηκαν ή επίκεινται να καταργηθούν με μνημονιακούς νόμους, όπως:

α. Για τους Ελεύθερους Επαγγελματίες η επικείμενη κατάργηση του πόρου 2% προς το ΤΣΜΕΔΕ, σε συνδυασμό με την κατάργηση του πόρου του 2% προς το TEE επιτρέπει την «μεταφορά» των συγκεκριμένων ποσών προς το TEA - TEE.

β. Για τους μισθωτούς: Η ελάφρυνση που θα προκύψει (ν. 4254/2014) από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών τους κατά 1% από 1^{ης} Ιουλίου 2014, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ανάλογα.

9.5. Δομή εισφορών για το TEAMηχ

■ Ο κάθε ασφαλισμένος θα πληρώνει εισφορές προς το TEA - TEE και το συγκεκριμένο ποσό θα διαχωρίζεται σε δύο μέρη.

- Το πρώτο μέρος, έστω $x\%$, θα πιστώνεται άμεσα στον Ατομικό του Λογαριασμό.
- Το δεύτερο μέρος, (προφανώς $100\% - x\%$) θα πιστώνεται στον Κεντρικό Λογαριασμό του TEAMηχ.

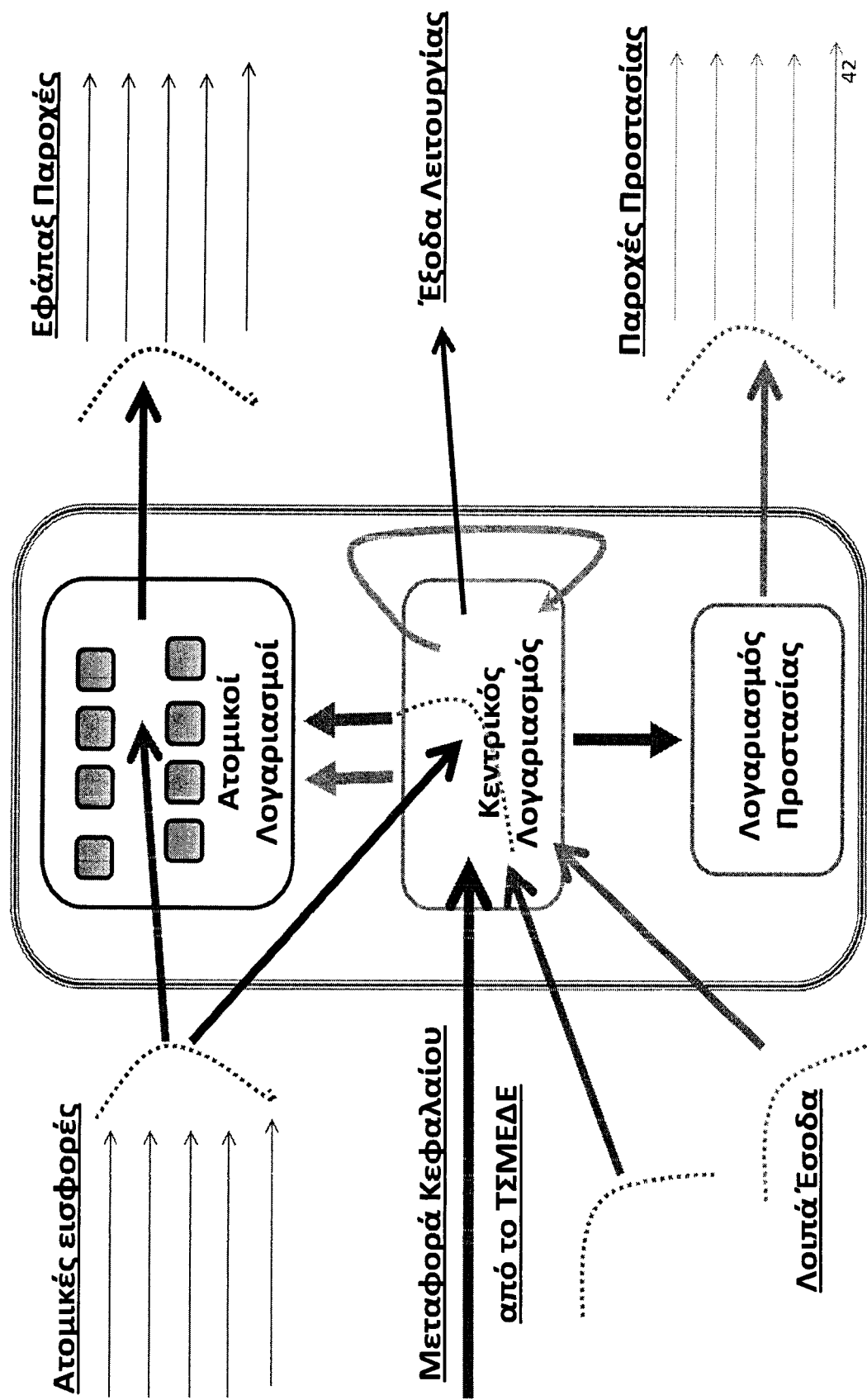
9.6. Δομή Παροχών

- Εφάπαξ βοήθημα, κατά την ημερομηνία αποχώρησης, ίσο με την αξία του Ατομικού Λογαριασμού κάθε ασφαλισμένου.
- Ασφαλιστικές παροχές Προστασίας – Αλληλεγγύης σύμφωνα με το σχέδιο που είχε διαμορφωθεί για τον «Κλάδο Ειδικών Παροχών»
- Ο Ατομικός Λογαριασμός κάθε ασφαλισμένου θα λειτουργεί όπως ένας τραπεζικός καταθετικός λογαριασμός στον οποίο θα εισέρχονται
 - το προκαθορισμένο μέρος ($x\%$) από τις ατομικές του εισφορές.
 - Εισόδημα εξ'επενδύσεων και
 - «Μέρισμα» από τον Κεντρικό Λογαριασμό

9.7. Λειτουργία του TEA - TEE (βλέπε σχήμα απόμηνης σελίδας)

- Τα μέλη του TEA - TEE δίνουν εισφορές οι οποίες διαχωρίζονται στους Ατομικούς τους Λογαριασμούς και στον Κεντρικό Λογαριασμό.
- Στον Κεντρικό Λογαριασμό εισρέουν α) το υπόλοιπο μέρος των ατομικών εισφορών β) τα κεφάλαια που τυχόν δοθούν από το ΤΣΜΕΔΕ, γ) το εισόδημα επενδύσεων και δ) τα όποια λοιπά έσοδα.
- Η διοίκηση του TEA - TEE αποφασίζει σε ετήσια βάση α) τα ποσά που θα μεταφερθούν προς τους Ατομικούς λογαριασμούς λόγω της επενδυτικής αποδόσης του προηγούμενου έτους & του όποιου άλλου καλού αποτελέσματος λειτουργίας και β) Το ποσό που θα μεταφερθεί προς τον Λογαριασμό Προστασίας.

- Από τους Ατομικούς Λογαριασμούς πληρώνονται τα εφάπαξ προς τους ασφαλισμένους. Από το Λογαριασμό Προστασίας πληρώνονται οι ασφαλιστικές παροχές. Από τον Κεντρικό Λογαριασμό πληρώνονται τα έξοδα λειτουργίας του ΤΕΑ - ΤΕΕ.
- Ο Κεντρικός Λογαριασμός λειτουργεί ως πυλώνας «εξισορρόπησης» για όλο το σύστημα του ΤΕΑΜηχ. (βλέπε το σχήμα στην επόμενη σελίδα)

Παράρτημα Α
Ειδικής Ασφαλιστικής Μελέτης
για το σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου
συστήματος ασφάλισης των μηχανικών

Κατασκευή Χρηματοροών για το ΤΣΜΕΔΕ
Κλάδοι Κύριας Σύνταξης, Ειδικής Προσαύξησης, Επικουρικής και ΕΦΑΠΑΞ

1. Υποθέσεις
2. Συμπεράσματα
3. Πίνακες & Διαγράμματα

Δρ. Αλέξανδρος Α. Ζυμπίδης
Αναλογιστής
Επίκουρος Καθηγητής
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Αθήνα, Ιούλιος 2014

Παράρτημα Α : Κατασκευή Χρηματοροών 20-ετίας ΤΣΜΕΔΕ

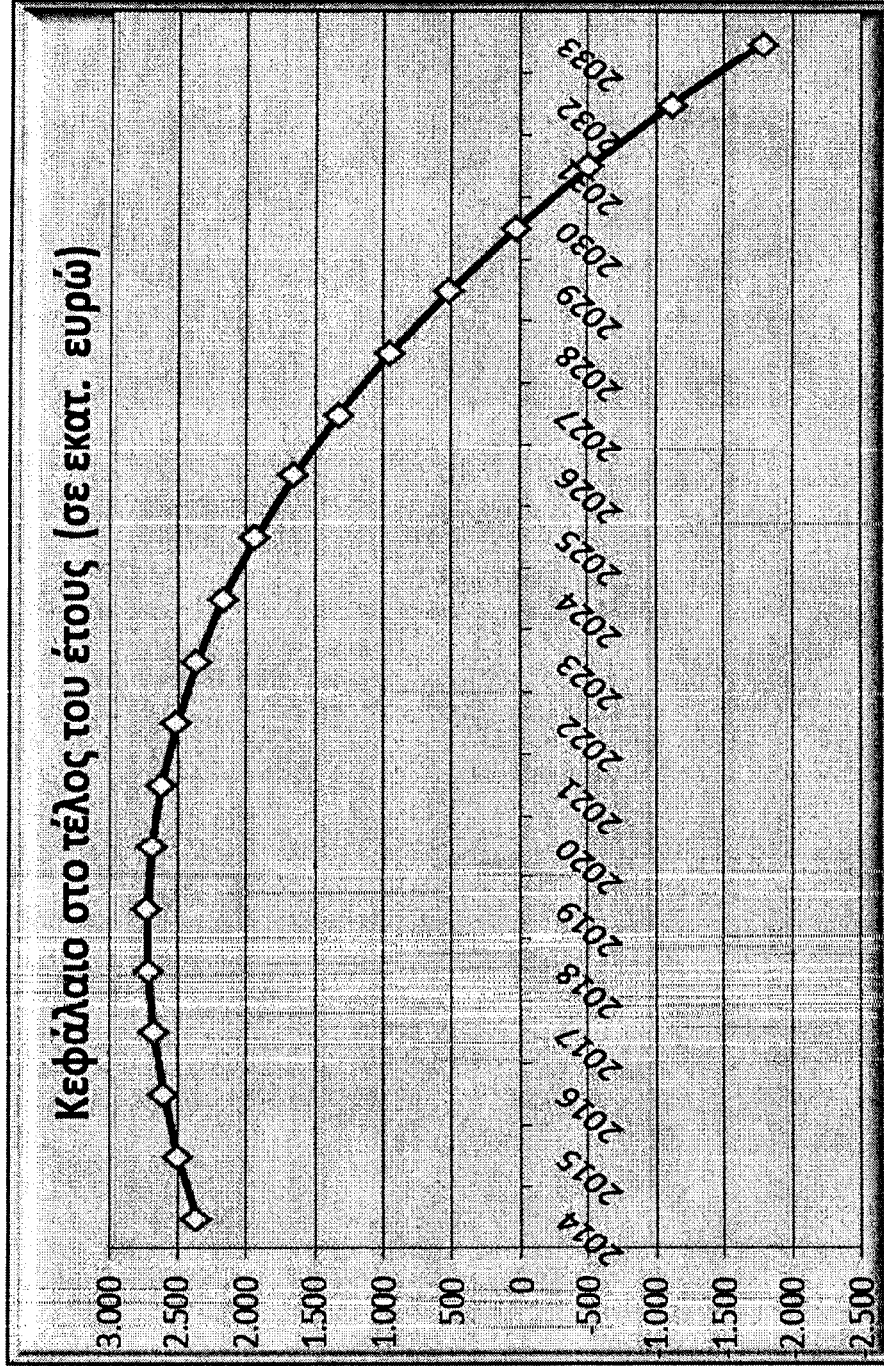
Πίνακας 3α : Κεντρικό Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2014 – 2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ΕΙΣΟΔΑ (σε €)										
Βοφωρίς	419.650.000	416.115.700	412.919.569	410.094.501	407.675.896	405.701.782	404.213.106	403.253.846	402.871.268	403.116.160
Κρατική Επιδότηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	85.000.000	87.550.000	90.176.500	92.881.795	95.668.249	98.538.296	101.484.445	104.539.279	107.675.457	110.905.721
Έσοδα εξ επενδύσεων	87.573.291	94.342.223	99.882.415	104.147.589	107.091.523	108.666.344	108.823.759	107.514.539	104.689.190	100.297.463
Σύνολο Εσόδων	592.223.291	598.007.923	602.978.484	607.123.886	610.435.658	612.906.422	614.531.311	615.307.663	615.235.914	614.319.343
ΕΙΣΟΔΑ (σε €)										
Παροχές	408.000.000	444.203.100	480.743.138	517.607.428	554.828.645	592.409.827	630.369.385	668.711.111	707.454.185	746.618.185
Διακ. + Λοιπά Έξοδα	15.000.000	15.300.000	15.606.000	15.918.120	16.236.482	16.561.212	16.892.436	17.230.285	17.574.891	17.926.389
Σύνολο Εξόδων	423.000.000	459.503.100	496.349.138	533.525.548	571.065.128	608.971.039	647.261.821	685.941.396	725.029.076	764.544.573
Ετήσια Αποτίμηση (σε €)	169.223.291	138.504.823	106.629.346	73.598.337	39.370.530	3.935.383	-32.730.510	-70.633.733	-109.793.161	-150.225.230
Καθάριστο 31.12 (σε εκατ. €)	2.359	2.497	2.604	2.677	2.717	2.721	2.688	2.617	2.507	2.357
Πλήθος Επαγών	109.000	108.082	107.252	106.518	105.890	105.377	104.990	104.741	104.642	104.705
Πλήθος Νοσηλευτικών	2.000	2.140	2.290	2.450	2.622	2.805	3.001	3.212	3.436	3.677
Πλήθος Συνταξιοδοτημένων	2.700	2.754	2.809	2.865	2.923	2.981	3.041	3.101	3.163	3.227
Πλήθος Συνταξιούχων Συνταξιοδότητων	368	402	438	473	509	545	582	619	656	694
Πλήθος Συνταξιοδότητων	24.500	26.832	29.184	31.555	33.947	36.361	38.797	41.256	43.738	46.245

Πίνακας 3β : Κεντρικό Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2024 - 2033

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
ΕΣΟΔΑ (σε €)										
Βασικός	404.043.076	405.710.608	407.374.311	408.776.189	409.911.596	410.775.791	411.363.938	411.671.102	411.692.251	411.422.246
Κρατική Επιχορήγηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	114.232.892	117.659.879	121.189.675	124.825.366	128.570.127	132.427.230	136.400.047	140.492.049	144.706.810	149.048.015
Έσοδα εξ επενδύσεων	94.288.454	86.611.310	77.214.785	66.015.086	52.914.613	37.810.935	20.597.168	1.161.188	-20.614.604	-44.852.316
Σύνολο Εσόδων	612.564.422	609.981.798	605.778.772	599.616.640	591.396.336	581.013.956	568.361.153	553.324.339	535.784.457	515.617.945
ΕΞΟΔΑ (σε €)										
Προσχές	786.208.093	826.244.306	866.747.641	907.724.350	949.196.121	991.170.095	1.033.688.870	1.076.715.515	1.120.303.574	1.164.472.082
Διαρκ. + Λοιπά Έξοδα	18.284.916	18.650.615	19.023.627	19.404.099	19.792.181	20.188.025	20.591.786	21.003.621	21.423.694	21.852.168
Σύνολο Εξόδων	804.493.009	844.894.920	885.771.268	927.128.449	968.988.303	1.011.358.120	1.054.280.656	1.097.719.136	1.141.727.267	1.186.324.250
Ετήσιο Αποτέλεσμα (σε €)	-191.928.587	-234.913.123	-279.992.496	-327.511.809	-377.591.967	-430.344.164	-485.899.503	-544.394.797	-605.942.810	-670.706.305
Κεφ. έλ. στο 31.12 (σε εκατ. €)	2.165	1.930	1.650	1.323	945	515	29	-615	-1.121	-1.792
ΠΛΗΡΕΣ ΕΣΤΡΩΣΕΙΣ										
ΠΛΗΡΕΣ ΕΣΤΡΩΣΕΙΣ	104.946	105.379	105.812	106.176	106.471	106.695	106.848	106.928	106.933	106.863
ΠΛΗΡΕΣ ΝΕΟΕΣΤΡΩΣΕΙΣ	3.934	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
ΠΛΗΡΕΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	3.291	3.357	3.424	3.493	3.563	3.634	3.707	3.781	3.856	3.933
ΠΛΗΡΕΣ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ	732	770	809	848	888	928	968	1.010	1.051	1.093
ΠΛΗΡΕΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ	48.778	51.338	53.925	56.540	59.185	61.859	64.565	67.304	70.074	72.880

Διάγραμμα 1 : Εξέλιξης κεφαλαίου - Κεντρικό Σενάριο, έτη 2014-2033

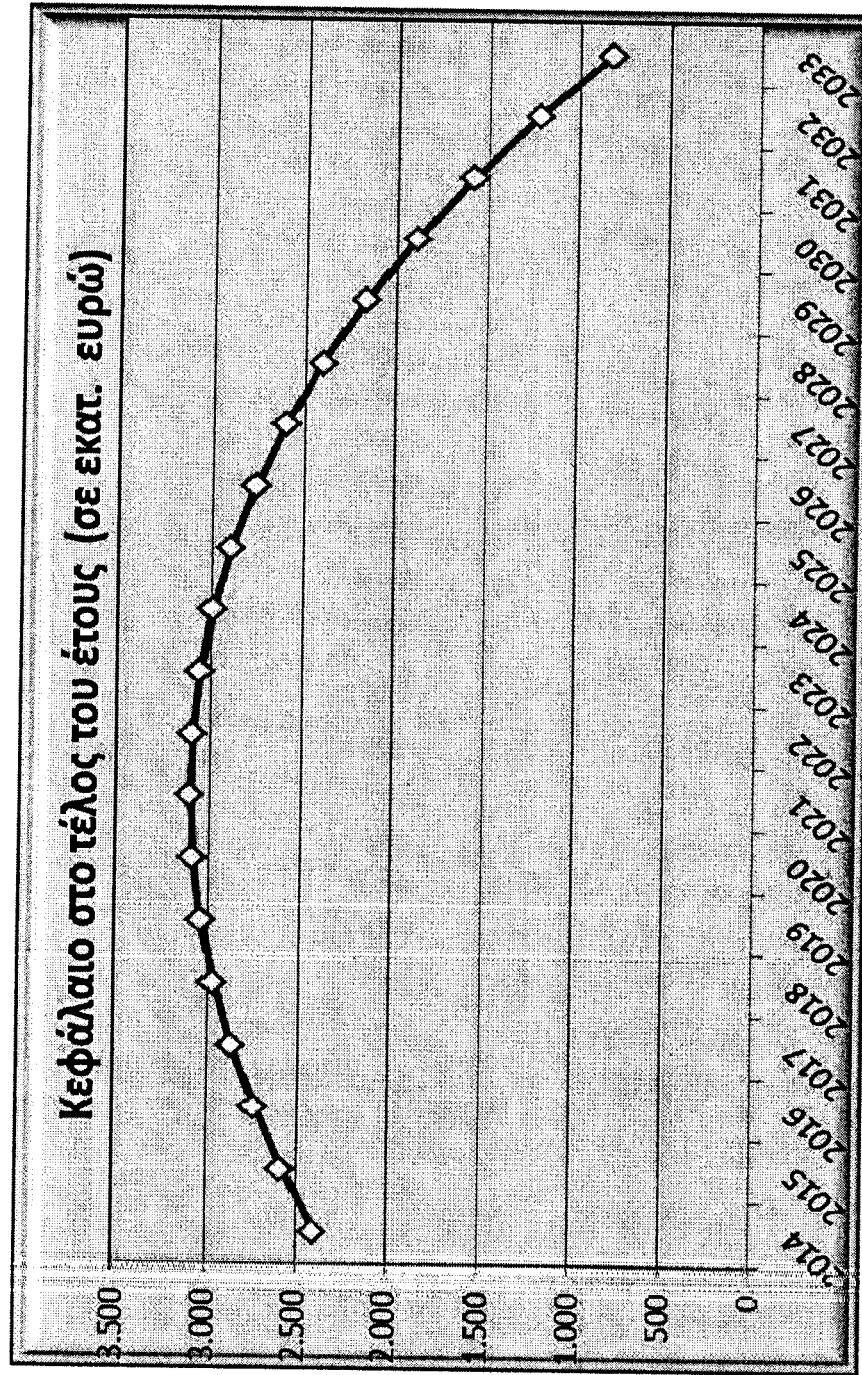
Πίνακας 4α : Αισιόδοχο Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2014 – 2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ΕΣΟΔΑ (σε €)										
Εσοδοί	436.000.000	432.328.000	429.275.344	426.904.513	425.283.685	424.487.248	424.596.356	425.699.547	427.893.399	431.283.261
Κρατική Επιχορήγηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	85.000.000	88.400.000	91.936.000	95.613.440	99.437.978	103.415.497	107.552.117	111.854.201	116.328.369	120.981.504
Έσοδα εξ επενδύσεων	109.466.614	119.839.944	128.913.639	136.664.615	143.072.557	148.119.597	151.790.758	154.073.697	154.960.711	154.447.885
Σύνολο Εσόδων	630.466.614	640.567.944	650.124.983	659.182.568	667.794.220	676.022.341	683.939.231	691.627.445	699.182.479	706.712.650
ΕΞΟΔΑ (σε €)										
Παροχές	408.000.000	443.794.050	479.499.462	515.105.616	550.616.937	586.037.899	621.388.024	656.656.882	691.864.093	727.014.327
Δοικ. + Λοιπά Έξοδα	15.000.000	15.300.000	15.606.000	15.918.120	16.236.482	16.561.212	16.892.436	17.230.285	17.574.891	17.926.369
Σύνολο Εξόδων	423.000.000	459.094.050	495.105.462	531.023.736	566.853.419	602.599.111	638.280.460	673.887.167	709.438.984	744.940.716
Ετήσιο Αποτέλεσμα (σε €)	207.466.614	181.473.894	155.019.521	128.158.832	100.940.800	73.423.230	45.658.771	17.740.278	-10.256.505	-38.228.065
Καθ. έλλειψη 31.12 (σε εκατ. €)	2.397	2.578	2.733	2.861	2.962	3.036	3.081	3.099	3.089	3.051
ΠΛΗΘΟΣ Ενεργιών	109.000	108.082	107.319	106.726	106.321	106.122	106.149	106.425	106.973	107.821
ΠΛΗΘΟΣ Υποεπενδύσεων	2.000	2.180	2.376	2.590	2.823	3.077	3.354	3.656	3.985	4.000
ΠΛΗΘΟΣ Επενδύσεων	2.700	2.727	2.754	2.782	2.810	2.838	2.866	2.895	2.924	2.953
ΠΛΗΘΟΣ Ξεπληρωμένων Συνταξιοδότησεων	368	402	437	472	507	541	576	610	644	679
ΠΛΗΘΟΣ Επενδύσεων	24.500	26.832	29.157	31.474	33.784	36.087	38.383	40.674	42.958	45.238

Πίνακας 4β : Αισιόδοξο Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2024 - 2033

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
ΕΣΟΔΑ (σε €)										
Εισφορές	434.608.893	437.809.757	440.884.919	443.833.439	446.654.364	449.346.734	451.909.576	454.341.908	456.642.736	458.811.058
Κρατική Επιχορήγηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	125.820.764	130.853.595	136.087.739	141.531.248	147.192.498	153.080.198	159.203.406	165.571.542	172.194.404	179.082.180
Έσοδα εξ επενδύσεων	152.536.482	149.155.678	144.267.959	137.772.527	129.605.150	119.687.999	107.938.737	94.271.803	78.597.518	60.821.896
Σύνολο Εσόδων	712.966.140	717.829.029	721.240.616	723.137.214	723.452.012	722.114.931	719.051.718	714.185.252	707.434.658	698.715.134
ΕΞΟΔΑ (σε €)										
Παροχές	752.097.305	797.132.756	832.125.625	867.080.667	902.002.848	936.912.150	971.798.609	1.006.667.315	1.041.523.412	1.076.372.102
Διοικ. + Λοιπά Έξοδα	18.284.916	18.650.615	19.023.627	19.404.099	19.792.181	20.188.025	20.591.786	21.003.621	21.423.694	21.852.168
Σύνολο Εξόδων	780.382.221	815.783.411	851.149.252	886.484.766	921.795.029	957.100.175	992.390.395	1.027.670.936	1.062.947.106	1.098.224.270
Ετήσιο Αποτέλεσμα (σε €)	-67.416.081	-97.954.382	-129.908.636	-163.347.552	-198.343.017	-234.985.244	-273.338.677	-313.485.684	-355.512.448	-399.509.136
Καθάριστο 31.12 (σε εκατ. €)	2.983	2.885	2.755	2.592	2.394	2.159	1.885	1.572	1.216	817
Πλήθος Ενεργών	108.652	109.452	110.221	110.958	111.664	112.337	112.977	113.585	114.161	114.703
Πλήθος Νεοεισπραχθέντων	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Πλήθος Συνταξιοδοτηθέντων	2.982	3.012	3.042	3.073	3.104	3.135	3.166	3.198	3.230	3.262
Πλήθος θανάτων Συνταξιούχων	713	747	781	815	848	882	916	950	984	1.017
Πλήθος Συνταξιούχων	47.512	49.781	52.047	54.308	56.566	58.822	61.074	63.324	65.572	67.817

Διάγραμμα 2 : Εξέλιξης κεφαλαίου - Αισιόδοξο Σενάριο, έτη 2014-2033

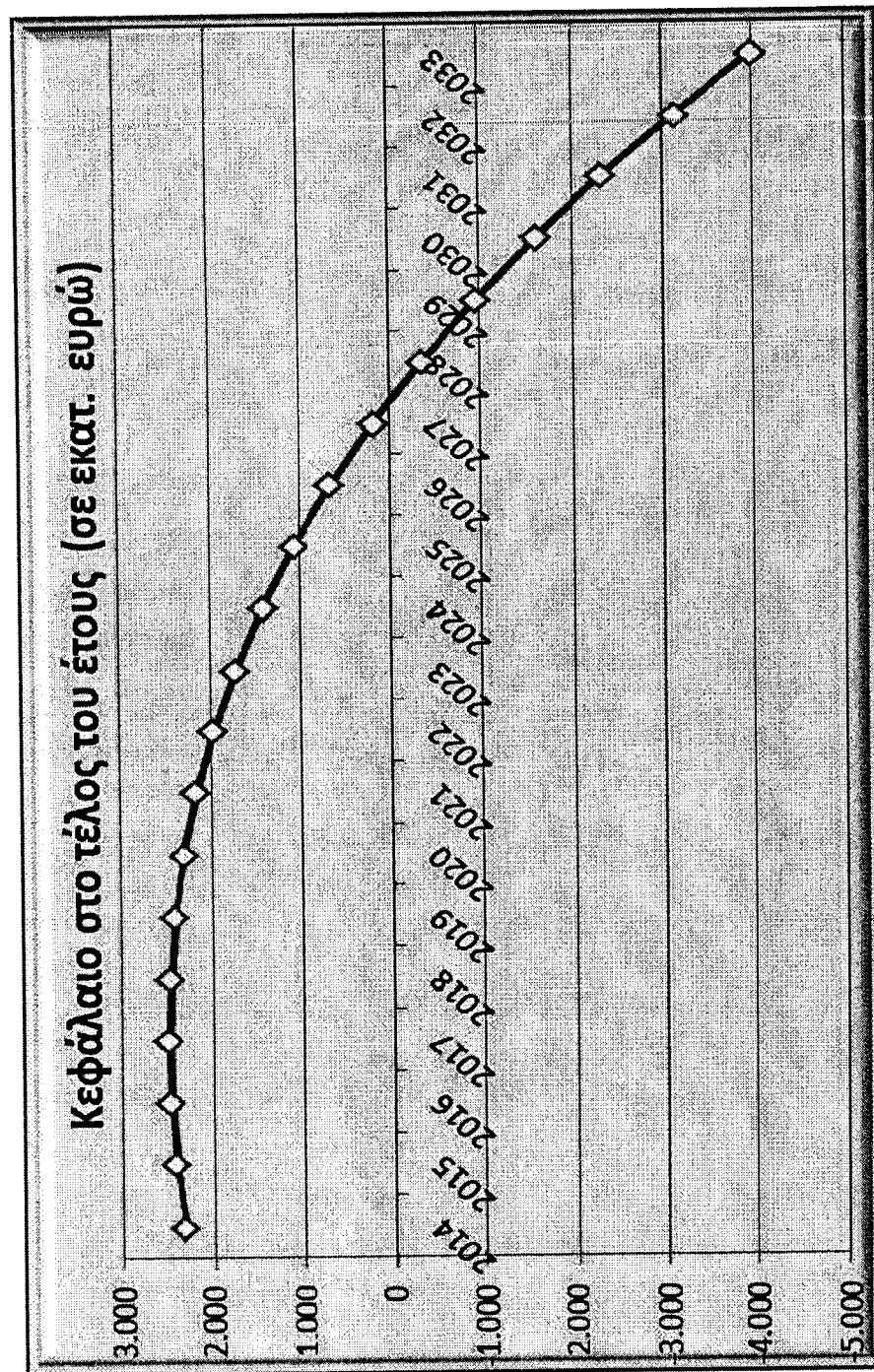
Πίνακας 5α : Απαισιόδοξο Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2014 – 2023

ΕΣΟΔΑ (σε €)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Εσορές	403.300.000	399.503.400	396.583.893	393.350.834	390.214.215	387.184.700	384.273.666	381.493.244	378.856.361	376.376.785
Κρατική Επιχορήγηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	85.000.000	86.700.000	88.434.000	90.202.680	92.006.734	93.846.868	95.723.806	97.638.282	99.591.047	101.582.868
Έσοδα εξ επενδύσεων	65.679.968	69.649.367	72.498.386	74.295.842	74.949.043	74.403.272	72.601.264	69.483.560	64.987.974	59.050.398
Σύνολο Εσόδων	553.979.968	556.212.767	557.516.279	557.849.356	557.169.991	555.434.840	552.598.736	548.615.086	543.435.382	537.010.051
ΕΞΟΔΑ (σε €)										
Παροχές	408.000.000	444.612.150	481.955.076	520.157.873	559.125.857	598.940.553	639.629.779	681.237.664	723.779.694	767.302.752
Διοικ. + Λοιπά Έξοδα	15.000.000	15.360.000	15.606.000	15.918.120	16.236.482	16.561.212	16.892.436	17.230.285	17.574.891	17.926.389
Σύνολο Εξόδων	423.000.000	459.972.150	497.561.076	536.075.993	575.362.340	615.501.765	656.522.215	698.467.949	741.354.585	785.229.141
Ετήσιο Αποτέλεσμα (σε €)	130.979.968	96.240.617	59.955.203	21.773.356	-18.192.348	-60.066.925	-103.923.479	-149.852.863	-197.919.203	-248.219.089
Καθ'όσον 31.12 (σε εκατ. €)	2.320	2.417	2.477	2.498	2.480	2.420	2.316	2.166	1.968	1.720
Πλήθος Ενέργειών	109.000	108.082	107.185	106.311	105.463	104.645	103.858	103.106	102.394	101.723
Πλήθος Νεοσυσταθέντων	2.000	2.100	2.205	2.315	2.431	2.553	2.680	2.814	2.955	3.103
Πλήθος Συνταξιοδοτηθέντων	2.700	2.781	2.864	2.950	3.039	3.130	3.224	3.321	3.420	3.523
Πλήθος θανάτων Συνταξιούχων	368	402	438	475	512	550	588	628	668	710
Πλήθος Συνταξιοούχων	24.500	26.832	29.211	31.637	34.113	36.640	39.220	41.856	44.548	47.301

Πίνακας 5β : Απαισιόδοξο Σενάριο, Χρηματοροή για τα έτη 2024 - 2033

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
ΕΣΟΔΑ (σε €)										
Εσφορές	374.069.176	371.949.134	370.033.250	368.339.169	366.885.643	366.003.365	365.271.359	364.540.816	363.811.734	363.084.111
Κρατική Επιχορήγηση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λοιπά Έσοδα	103.614.526	105.686.816	107.800.553	108.956.564	112.155.695	114.398.809	116.686.785	119.020.521	121.400.931	123.828.950
Έσοδα εξ' επενδύσεων	51.603.825	42.579.149	31.904.181	19.503.998	5.300.837	-10.742.550	-28.640.480	-48.422.480	-70.123.404	-93.780.037
Σύνολο Εσόδων	529.287.527	520.215.099	509.737.984	497.799.730	484.342.175	469.659.624	453.317.663	435.138.857	415.089.261	393.133.024
ΕΞΟΔΑ (σε €)										
Παροχές	811.825.163	857.396.735	904.053.811	951.834.311	999.329.581	1.046.069.266	1.092.125.847	1.137.499.394	1.182.219.977	1.226.287.666
Δοικ. + Λοιπά Έξοδα	18.284.916	18.650.615	19.023.627	19.404.099	19.792.181	20.188.025	20.591.786	21.003.621	21.423.694	21.852.168
Σύνολο Εξόδων	830.110.079	876.047.350	923.077.438	971.238.411	1.019.121.763	1.066.257.291	1.112.717.633	1.158.503.016	1.203.643.671	1.248.139.833
Ετήσιο Αποτέλεσμα (σε €)	-300.822.552	-355.832.251	-413.339.454	-473.438.680	-534.779.588	-596.597.667	-659.399.970	-723.364.159	-788.554.410	-855.006.809
Καθάριστο 31.12 (σε εκατ. €)	1.419	1.063	650	177	-358	-955	-1.614	-2.337	-3.126	-3.981
Πλήθος Ενεργών	101.100	100.527	100.009	99.551	99.158	98.920	98.722	98.525	98.327	98.131
Πλήθος Νεοεγχευμένων	3.258	3.421	3.592	3.771	3.960	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Πλήθος Συνταξιοδοτηθέντων	3.629	3.737	3.850	3.965	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Πλήθος θανόντων Συνταξιούγων	752	795	839	884	930	976	1.022	1.066	1.110	1.154
Πλήθος Συνταξιούγων	50.113	52.990	55.932	58.943	62.024	65.094	68.118	71.096	74.030	76.920

Διάγραμμα 3 : Εξέλιξης κεφαλαίου - Απαισιόδοξο Σενάριο, έτη 2014-2033

Παράρτημα Β : Νομοθεσία Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης

Στη συνέχεια παραθέτουμε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο για τα ΤΕΑ

- Νόμος 3029/2002 , (ΦΕΚ 160Α'/12-07-2002)
- Υπουργική Απόφαση καθορισμού των όρων λειτουργίας των ΤΕΑ , (ΦΕΚ 462Β'/17-04-2003)
- Υπουργική Απόφαση καθορισμού των θεμάτων διαδοχικής ασφάλισης σε ΤΕΑ , (ΦΕΚ 1703Β'/19-11-2003)
- Υπουργική Απόφαση για τις διοικητικές κυρώσεις , (ΦΕΚ 370Β'/24-02-2004)
- Οδηγία 2003/41/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 2003 για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (L235 / 10 /23-09-2003)